

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

Кафедра політичних наук і права

Т.О. Каменчук

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо проведення лекцій з курсу «Входження України в Європейський простір»_(для
здобувачів другого (магістрського) рівня вищої освіти галузі знань 01 «Педагогіка»
Спеціальність: 014 «Трудове навчання та технології», денної та заочної форми навчання)**

ОПП: Середня освіта
«Трудове навчання та технології»

Спеціальність: 014 «Трудове навчання та технології»

Рік навчання: 2

Мова навчання: українська

Факультет: художньо - графічний

УДК 32 (477,4) (075.8)

*Рекомендовано до друку науково-методичною комісією Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 6 від 05.01.2024 року).*

Рецензенти:

Кокорев О.В.- доктор політичних наук, завідувач кафедри міжнародних відносин, суспільних комунікацій та ІТ-права, ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗВ ЯЗКУ.

Наумкіна С.М. – доктор політичних наук завідувач кафедри політичних наук і права, ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Методичні рекомендації Каменчук Т.О. щодо проведення лекцій з курсу «Входження України в Європейський простір»_(для здобувачів другого (магістрського) рівня вищої освіти галузі знань 01 «Педагогіка» Спеціальність: 014 «Трудове навчання та технології», , денної та заочної форми навчання) Одеса : Університет Ушинського, 2024 28 с.

Методичні рекомендації та поради укладені відповідно до Освітньо-професійних програм «Входження України в Європейський простір»_(для здобувачів другого (магістрського) рівня вищої освіти галузі знань 01 «Педагогіка» Спеціальність: 014 «Трудове навчання та технології»

Мета вивчення дисципліни: набуття студентами уявлення про головні тенденції історії розвитку Європейського Союзу, як міжнародної організації, напрям зовнішньої політики України, Україна та Євроінтеграція.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про суб'єкт і об'єкт політики; знати права людини і громадянина, суть і значення політичних систем і режимів у житті України в європейському просторі;
- розуміти сенс і основні напрями розвитку європейського політичного процесу, мати уявлення про геополітичну обстановку, місце, роль і статус України в сучасному європейському світі;

уміти:

- демонструвати розуміння поточних проблем і перспектив розвитку держави;
  - володіти навичками політичної культури,
- вміти застосувати політичні знання в своїй професійній і громадській діяльності.

Тема 1 Історія Європейського союзу.

1. Європейський Союз
2. Передумови
3. Попередньо (1945—1951)
4. Європейські спільноти
5. Союз «трьох колон»
6. Союз ХХІ століття, від Амстердама до Лісабона

Європейський Союз^[4] (англ. *European Union*; нім. *Europäische Union*; фр. *Union européenne*; скорочення: **Євросоюз, ЄС**) — економічний і політичний союз, що об'єднує 27 незалежних держав-членів, що розташовані в Європі. Веде свій початок від утворення Європейської спільноти з вугілля й сталі (ЄСВС) і Європейської економічної спільноти (ЄЕС), які склалися із шести країн у 1957 році. У наступні роки територія ЄС була збільшена за рахунок включення нових держав-учасниць, одночасно збільшуючи свою сферу впливу шляхом розширення політичних повноважень. У сучасному вигляді існує на основі Маастрихтського договору, підписаному 7 лютого 1992 року й чинному з 1 листопада 1993. Останній значний перегляд конституційних принципів ЄС був затверджений у Лісабонській угоді, яка набула чинності в 2009 році. Юридично в ЄС не виділено столиці, але де-факто таким є місто Брюссель, де базується більшість інституцій Європейського союзу.

ЄС діє через систему незалежних наднаціональних інституцій і спільно узгоджених рішень держав-членів. Найважливішими інституціями ЄС є: Європейська комісія, Рада Європейського Союзу, Європейська рада, Суд Європейського Союзу, Європейський центральний банк і Європейський парламент, який обирається кожні 5 років громадянами Європейського Союзу.

У ЄС діє єдиний ринок через стандартизовану систему законів, що діють у всіх державах-членах. У Шенгенській Зоні (до складу якої входять 22 держави-члени й 4 держави, що не є членами ЄС) паспортний контроль скасовано. Політика ЄС спрямована на забезпечення вільного руху людей, товарів, послуг і капіталу, законодавчих актів про спільні питання справедливості й підтримки спільної торгової політики, сільського господарства, рибальства й регіонального розвитку. Єврозона (валютний союз), була заснована в 1999 році й вступила в повну силу в 2002, коли були введені в обіг монети й банкноти євро. Станом на 2017 рік, у Єврозону входять 19 держав-учасниць, що використовують євро як свою національну валюту. ЄС відіграє важливу роль у спільній зовнішній і безпековій політиці. Європейський Союз має постійні дипломатичні місії по всьому світу й офіційних представників в ООН, Світовій організації торгівлі (СОТ), «Великій Сімці» й «Великій двадцятці».

На сьогодні, Європейський Союз займає площу 4 233 255 км² (7-ме місце у світі), з населенням близько 445 мільйонів людей (3-тє місце).^[2] Загальний номінальний валовий внутрішній продукт складає більше 17 трлн доларів США (2-ге місце), за паритетом купівельної спроможності — 21 трлн доларів США (2-ге місце). Якщо вважати ЄС країною, то за доходом на душу населення він входив би в тридцятку (якщо окремо в рейтингу враховувати країни-членів ЄС) або двадцятку (якщо не враховувати) найзаможніших країн світу (серед усіх 186 або 158 відповідно).^[3] ЄС, наразі, не має власних збройних сил, але сприяє військовому співробітництву його країн-членів, більшість яких є членами НАТО. Через великий політичний і економічний глобальний вплив, Європейський Союз розглядають однією з потенційних наддержав.^{[5][6]}

З кінця Другої світової війни суверенні європейські країни уклали договори й тим самим співпрацювали й узгоджували політику (або об'єднували суверенітет) у дедалі більшій кількості сфер, у так званому європейському інтеграційному проєкті чи

будівництві Європи (фр. *la construction européenne*). Наступна хронологія окреслює правову основу Європейського Союзу (ЄС) — основної основи цього об'єднання. ЄС успадкував багато своїх нинішніх обов'язків від Європейських Співтовариств, які були засновані в 1950-х роках у дусі Декларації Шумана.

Передумови

Іспанські та австрійські європейські землі Габсбургів, 1700

Протягом століть, що послідували за падінням Риму в 476 році, кілька європейських держав розглядали себе як translatio imperii («передача правління») неіснуючої тоді вже Римської імперії: Імперія Франків (481—843) і Священна Римська імперія (962—1806) намагалися тим самим відродити Рим на Заході. Ця політична філософія наднаціонального панування над континентом, аналогічна прикладу древньої Римської імперії, привела до раннього середньовіччя в концепції відродження імперії («відновлення імперії»), або в формах *Reichsidee* («імперська ідея») або релігійно натхненний *Imperium Christianum* («християнська імперія»).^{[9][10]} Середньовічний християнський світ і політична влада папства були названі, як такі, що сприяють європейській інтеграції і єдності.^{[11][12][13][14]}

У східних частинах континенту Московське Царство і, врешті-решт, Російська Імперія (1547—1917) оголосили Москву Третім Римом і спадкоємцем східних традицій після падіння Константинополя в 1453 році.^[15] Розрив між грецьким Сходом та латинським Заходом вже збільшився завдяки політичному поділу Римської імперії в IV столітті та Великій схизмі 1054 року,^{[16][17][18]} і врешті-решт його знову розширять залізною завісою (1945—1991) до розширення Європейського Союзу в напрямку Центрально-східної Європи з 2004 року.^[19]

Загальноєвропейська політична думка справді виникла в XIX столітті, натхненна ліберальними ідеями Французької та Американської революцій після загибелі імперії Наполеона (1804—1815). У десятиліття після підсумків Віденського конгресу,^[20] ідеали європейської єдності процвітали на всьому континенті, особливо в працях Войцеха Ястшембовського (1799—1882) або Джузеппе Мацціні (1805—1872).^[21] Термін Сполучені Штати Європи (фр. *États-Unis d'Europe*) був використаний Віктором Гюго (1802—1885) під час виступу на Міжнародному конгресі миру, що відбувся в Парижі в 1849 році:

Прийде день, коли всі нації на нашому континенті утворять європейське братство ... Настане день, коли ми побачимо ... Сполучені Штати Америки та Сполучені Штати Європи віч-на-віч, що тягнутися один до одного через морів.^[22]

Європа, де панує Франція в 1812

Протягом міжвоєнного періоду свідомість того, що національні ринки Європи взаємозалежні, хоча й конфронтаційні, поряд із спостереженням за більшим і зростаючим ринком США з іншого боку океану, живило потяг до економічної інтеграції континенту. У 1920 р., виступаючи за створення Європейського економічного союзу, британський економіст Джон Мейнард Кейнс писав, що «слід створити Вільну профспілку..., яка б не вводила жодних протекціоністських мит проти продуктів інших членів Союзу».^[23] Протягом того ж десятиліття Річард фон Куденгове-Калергі, один із перших, хто уявив собі сучасний політичний союз Європи, заснував рух «Пан-Європа». Його ідеї вплинули на його сучасників, серед яких тодішній прем'єр-міністр Франції Арістід Бріан. У 1929 р. останній виступив з промовою за Європейський Союз перед асамблеєю Ліги Націй, попередниці ООН. У своєму радіозверненні в березні 1943 року, коли все ще вирувала війна, лідер Сполученого Королівства сер Вінстон Черчилль тепло сказав про «відновлення справжньої величі Європи» після досягнення перемоги і розмірковував про повоєнне створення «Ради Європи» що об'єднало б європейські держави для побудови миру.^{[24][25]}

Попередньо (1945—1951)

Робер Шуман, один з співзасновників Європейського Союзу.

Після закінчення Другої світової війни (1939—1945 рр.) Європа була зруйнована. Німеччина була знищена, як і з погляду людського життя, так і матеріально. Франція та Сполучене Королівство, які оголосили війну нацистській Німеччині у вересні 1939 року, хоч і перемогли у цій війні, але також зазнали великих збитків, що сильно вплинуло на їх економіку та світовий авторитет. Щойно закінчився конфлікт у Європі, 8 травня 1945 року, німецький режим був звинувачений у війні, оскільки її експансіоністська політика призвела до того, що країна захопила, а в деяких випадках і анексувала, території інших європейських країн. Німеччина була окупована союзниками, які розділили країну на чотири частини.

У наступні роки обурення та недовіра серед європейських народів ускладнювали примирення. У цьому контексті міністр закордонних справ Франції Робер Шуман рішуче захищав створення Західної Німеччини внаслідок об'єднання трьох окупаційних зон, контрольованих західними демократичними державами (Тризонія), залишаючи осторонь зону, окуповану Радянським Союзом. Шуман з німецько-люксембурзького походження мав три національності (французьку, німецьку та люксембурзьку), що дозволило йому зрозуміти складність європейських конфліктів та виробити особливий інтерес до європейського об'єднання.

9 травня 1950 року, через п'ять років після капітуляції нацистського режиму, Шуман звернувся до Західної Німеччини та інших європейських країн з ідеєю створити єдиний загальний транснаціональний орган для управління своїми підприємствами з виробництва, стратегічно важливими для військових потреб, сталі та вугілля. Цю промову, відому як «Декларація Шумана», вітали європейські уряди та ознаменували початок мирної європейської інтеграції, на відміну від націоналістичного напрямку та напруженого довоєнного суперництва. Це була перша конкретна офіційна пропозиція щодо європейського об'єднання. Однією з головних цілей плану стало примирення Франції та Німеччини і недопущення між ними війни у майбутньому, а також слабкість європейців на фоні появи двох наддержав — Сполучених Штатів та Радянського Союзу. Більш того, наслідки конфлікту спонукали європейських громадян до прагнення створити більш вільний і чесний континент, оскільки відносини між країнами мали розвиватись виключно мирним шляхом, щоб уникнути нового конфлікту між європейськими країнами.

Попередньо (1945—1951)

Держави-засновники Європейської спільноти з вугілля та сталі (ЄСВС). У той час Алжир був частиною території Четвертої Французької республіки.

Докладніше: Європейська спільнота з вугілля та сталі, Європейська економічна спільнота та Європейські спільноти

18 квітня 1951 року «план Шумана» було реалізовано через підписання Паризького договору про створення Європейської спільноти з вугілля і сталі (ЄСВС), що сприяло обміну сировиною, необхідною для металургії, тим самим прискорюючи економічний ріст, що дало незалежність виробництва в Європі від зовнішніх ринків. До складу ЄСВС увійшли шість країн: Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Франція та ФРН («європейська шістка», яка в подальшому стала «локомотивом» європейської інтеграції). Договір про ЄСВС набув чинності 23 липня 1952 року.

27 травня 1952 року, у розпал Холодної війни, країни «європейської шістки» підписують Договір про заснування Європейської оборонної спільноти (ЄОС). П'ять членів ЄСВС ратифікували цей договір, окрім Франції, де у серпні 1954 р. парламент після довгих дискусій вирішив відкласти ратифікацію. Враховуючи цю ситуацію, старий Брюссельський договір 1948 р. став основою для створення Західноєвропейського союзу (ЗЄС), який протягом десятиліть буде єдиною європейською організацією, що відповідає за оборону та безпеку, до набрання чинності Амстердамського договору 1999 року. Хоча це посилює старий договір, але ЗЄС був лише тіннювою організацією НАТО, якій було доручено забезпечити захист європейських країн від гіпотетичної ядерної атаки.

10 вересня 1952 року міністри закордонних справ країн-членів ЄСВС доручають Спільним зборам ЄСВС (прообразу майбутнього Європейського Парламенту) розробити проєкт

Статуту Європейського політичного співтовариства (ЄПС). Проект Договору про європейське політичне співтовариство, підготовлений «Асамблею ad hoc», був готовий у лютому 1953 р. і передбачав створення повноцінно інституціональної структури влади, що максимально була наближена до національної моделі і мала функціонувати відповідно до принципу поділу влади. Так, законодавчий орган влади — двопалатний парламент (палата народів і Сенат), нижня палата якого мала обиратися шляхом загального голосування, що здійснював законодавчу діяльність і схвалював бюджет простою більшістю голосів обох палат, а також забезпечував демократичний контроль. Європейський виконавчий комітет мав здійснювати керівництво Співтовариством і володів правом законодавчої ініціативи. Він мав стати своєрідним урядом, що за функціями нагадує сучасну Європейську Комісію. На Раду національних міністрів покладался обов'язок гармонізувати діяльність Європейського виконавчого комітету і урядів держав-членів. Суд мав виступати в ролі своєрідного Касаційного Суду, до якого могли звертатися як юридичні, так і фізичні особи. Соціально-економічна рада виконувала консультативні функції.

Найважливішим досягненням 50-х років стало підписання в 1957 р. Римських договорів про заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС), для досягнення прогресу країнами-учасницями ЄСВС в економічній, соціальній та політичній співпраці. Метою ЄЕС визначалося усунення внутрішніх торговельних бар'єрів усередині Спільноти (створення зони вільної торгівлі), створення митного союзу і, нарешті — створення спільного ринку (забезпечення вільного руху по території країн-учасниць Спільноти товарів, послуг, капіталу, робочої сили). Ці документи також сформуливали третю спільноту безстрокової тривалості — Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом). Метою Євратому визначалась співпраця країн-членів у використанні ядерної енергії у мирних цілях. Обидва договори набули чинності 1 січня 1958 року.

Союз «трьох колон»

Падіння Залізної завіси у 1989 відкрило шлях до подальшого розширення ЄС в Східну Європу. На фото: падіння Берлінського муру.

8 квітня 1965 року було підписано Договір про злиття виконавчих органів ЄСВС, Євратому та ЄЕС шляхом створення Європейської Комісії та Ради Європейського Союзу. 1 липня 1967 року цей Договір набув чинності. У 1968 році завершується формування зони вільної торгівлі та митного союзу (перших двох етапів інтеграції) Європейського економічного співтовариства (ЄЕС). Наприкінці 1969 року завершується формування спільного ринку (третього етапу інтеграції) ЄЕС. Цілі ЄЕС, визначені Римським договором 1957 року, виявились досягнутими.

На початку 70-х років розпочався процес розширення ЄЕС. 1 січня 1973 року членами ЄЕС стали Сполучене Королівство, Данія, Ірландія. 1 січня 1981 року членом ЄЕС стала Греція. 1 січня 1986 року членами ЄЕС стали Іспанія та Португалія.

1 липня 1987 року набув чинності Єдиний європейський акт, підписаний у лютому 1986 року. Цей документ визначив подальші цілі Європейської інтеграції. Зокрема, він поставив за мету створення до 1 січня 1993 року Єдиного внутрішнього

ринку (наступного етапу економічної інтеграції, що передбачав гармонізацію економічної політики та інституцій), запровадив спільну політику в соціальній сфері, в галузі науково-технологічного розвитку, охорони довкілля. Цей документ також вніс зміни до договорів про утворення Європейських Спільнот, зокрема створював Європейську раду, а також поширив інтеграційний процес на сферу зовнішньої політики. Крім того, у Єдиному Європейському акті було поставлено питання про створення Європейського Союзу, який мав стати інститутом не лише економічним, а й політичним.

7 лютого 1992 року у Маастрихті було підписано Маастрихтський договір (інша назва — Договір про Європейський Союз; саме поняття «Європейський Союз» з'явилося ще під час Паризької конференції 1972 року). Договір набув чинності 1 листопада 1993 року. Він визначив так звані «три колони» Європейського Союзу:

- «перша колона» — Європейські Спільноти: ЄСВС, Євратом та Європейська Спільнота (замість старої назви «Європейська Економічна Спільнота»). Причому Європейська Спільнота є серцевиною та каркасом процесу інтеграції і за своїми властивостями становить «наднаціональний феномен»;
- «друга колона» — спільна зовнішня та безпекова політика;
- «третьа колона» — співробітництво у сферах юстиції та внутрішніх справ.

Також цей договір встановлював європейське громадянство, а також було прийнято рішення про створення єдиної валюти, євро, яка повинна була бути введена в обіг у 2002 році під управлінням Європейського центрального банку.

В економічному сенсі прийняття Маастрихтського договору означало курс на завершення формування єдиного внутрішнього ринку (четвертий рівень економічної інтеграції) та перехід до реалізації ідеї економічного та валютного союзу (п'ятий — найвищий рівень економічної інтеграції).

1 січня 1995 року членами Європейського Союзу стали Фінляндія, Австрія та Швеція.

Союз ХХІ століття, від Амстердама до Лісабона

2 жовтня 1997 року було підписано Амстердамський договір (набув чинності 1 травня 1999 року). Цей договір визначив принципи свободи, демократії та поваги до прав людини, включаючи принцип сталого розвитку. Також набула чинності Шенгенська угода про вільне (безвізове) пересування громадян у межах Європейського Союзу (укладена 1985 року).

26 лютого 2001 року був підписаний Ніццький договір, який вніс зміни в механізми інституційного розвитку ЄС з огляду на його майбутнє розширення. Зокрема, квоти представництва в інституціях ЄС були перерозподілені з урахуванням потенційної участі у них нових членів. Положення цього договору набрали чинності 1 лютого 2003 року.

Банкноти Євро. З часу запровадження у 2002 році, валютою стало користуватися 19 країн.

1 січня 2002 року до готівкового обігу була введена єдина грошова одиниця ЄС — євро, що стало етапом переходу до формування економічного та валютного союзу ЄС — найвищого етапу інтеграції. Станом на 2017 рік, євро перебуває в обігу на території 19 країн-членів ЄС. Сполучене Королівство та Данія вирішили відмовитися від введення євро на своїй території, усі інші країни раніше чи пізніше зобов'язані приєднатися до Єврозони.

1 травня 2004 року відбулося найбільше за всю історію розширення Європейського Союзу. Новими членами стали одразу десять країн: Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина та Чехія.

17—18 червня 2004 року на Саміті ЄС у Брюсселі було схвалено текст Європейської конституції. 29 жовтня 2004 року Угоду про Європейську конституцію було підписано главами держав та урядів 25 країн-членів ЄС у Римі. Конституція ЄС складається з чотирьох розділів, у яких відображено головні цілі, завдання та функції ЄС, організаційна структура та процедура прийняття рішень, права і обов'язки всіх європейських органів управління, а також напрямки діяльності організації. 29 травня і 1 червня 2005 року населення Франції та Нідерландів голосує проти Конституційного договору. Негативні рішення референдумів спричинили паузу у прийнятті Європейської конституції.

В жовтні 2005 ЄС починає переговори про вступ з Туреччиною та Хорватією. 1 січня 2007 року до Європейського Союзу приймають Болгарію і Румунію. Європейській Союз налічує 27 членів.

Підписанти Лісабонської угоди, 13 грудня 2007. Лісабонська угода внесла деякі нововведення в основоположний Договір про Європейський Союз

У грудні 2007 року глави держав і урядів ЄС підписали Лісабонський договір про реформу Європейського Союзу (набув чинності 1 грудня 2009). Він поставив ЄС на нову договірну основу і зробив його демократичнішим, прозорішим і ефективнішим. Прийняття рішень ЄС було полегшено за рахунок того, що в багатьох випадках відпала потреба в одностайному голосуванні. Рішення, що приймаються кваліфікованою більшістю, поширюються тепер на багато інших сфер. Починаючи з 2014 року, для прийняття рішень Ради ЄС принципово необхідна «подвійна більшість». Відповідно до цього, для прийняття рішення Європейського Союзу у Раді міністрів потрібна більшість у 55 % країн-членів, що налічують 65 % населення (перехідне положення до 2017 року). Крім того, з'явилася посада «Голови Європейської Ради» та «Високого представника Євросоюзу з питань політики безпеки й зовнішньої політики», який відповідає за зовнішні відносини євроспільноти. Також Лісабонський договір зробив Хартію основних прав Європейського Союзу юридично обов'язковими для держав-членів.

	Країна	Загал ьна кількі сть членів
19 57	 Бельгія Італія Люксембург Нідерланди Франція ФРН	6
19 73	 Велика Британія Данія Ірландія	9
19 81	 Греція	10
19 85	 Гренландія (автономна територія Данії) вийшла з союзу	10
19 86	 Іспанія Португалія	12
19 90	Возз'єднання Німеччини	12
19 95	 Австрія Фінляндія Швеція	15
20 04	 Естонія Кіпр Латвія Литва Мальта Польща Словаччина Словенія Угорщина Чехія	25
20 07	 Болгарія Румунія	27
20 13	 Хорватія	28
20 20	 Велика Британія вийшла з союзу	27

У 2012 році Європейський Союз отримав Нобелівську премію миру «За внесок впродовж більше шести десятиліть у просування миру і примирення, демократії та прав людини у Європі».^[26]

1 липня 2013 року 28-м членом ЄС стала Хорватія.^[27]

З початку 2010-х років, Європейський Союз переживає ряд випробувальних факторів, серед яких боргова криза в деяких країнах Єврозони, зростаюча міграція з близькосхідних країн та вихід Сполученого Королівства з ЄС. У 2018 році було оголошено про завершення боргової кризи в Єврозоні та зменшення обсягів нелегальної міграції у більш ніж два рази (відносно піку в 2015).^{[28][29]} Вихід Сполученого Королівства з ЄС був запланований на 29 березня 2019 року^[30], пізніше відкладений на 31 жовтня 2019, потім на 31 січня 2020.^{[31][32]}

Тема 2 Хронологія розширення Європейського союзу

1. Населення
2. Урбанізація
3. Мови
4. Релігія
5. Країни-члени

Анімація розширення ЄС, з 1957 по 2020 рр.

Населення

Станом на 1 2020, населення Європейського Союзу становило близько 447 млн чоловік (5,8 % населення світу).^{[33][34]} У 2015 році в ЄС-28 народилося 5,1 мільйона дітей, що відповідає 10 народжуваності на 1000, що на 8 народжень нижче середнього світового показника.^[35] Для порівняння: коефіцієнт народжуваності в ЄС-28 становив 10,6 у 2000 році, 12,8 у 1985 році та 16,3 у 1970 році.^[36] Темп приросту її населення був позитивним і становив 0,23 % у 2016 році.^[37]

У 2010 році 47,3 мільйона людей, які проживали в ЄС, народилися за межами країни проживання. Це відповідає 9,4 % від загальної кількості населення ЄС. З них 31,4 млн (6,3 %) народилися за межами ЄС, а 16,0 млн (3,2 %) — в іншій країні-члені ЄС. Найбільша абсолютна кількість людей, народжених за межами ЄС, була в Німеччині (6,4 млн.), Франції (5,1 млн.), Сполученому Королівстві (4,7 млн.), Іспанії (4,1 млн.), Італії (3,2 млн.) Та Нідерландах (1,4 млн.).^[38] У 2017 році приблизно 825 000 людей набули громадянства держави-члени Європейського Союзу. Найбільшими групами були громадяни Марокко, Албанії, Індії, Туреччини та Пакистану.^[39] 2,4 млн іммігрантів з країн, що не входять до ЄС, увійшли до ЄС у 2017 році.^{[40][41]}

Урбанізація

ЄС містить близько 40 міських районів з населенням понад мільйон. Найбільшою агломерацією в ЄС є Париж,^[42] за ними йдуть Мадрид, Барселона, Берлін, Рур, Рим та Мілан, усі з мегаполісом населення понад 4 мільйони.^[43]

ЄС також має численні поліцентричні урбанізовані регіони, такі як Рейн-Рур (Кельн, Дортмунд, Дюссельдорф та ін.), Рандстад (Амстердам, Роттердам, Гаага, Утрехт та ін.), Франкфурт-Рейн-Майн (Франкфурт, Вісбаден, Майнц та ін.), фламандський алмаз (Антверпен, Брюссель, Лювен, Гент та ін.) та верхньосілезький район (Катовиці, Острава та ін.)^[42]

Мови

Офіційні мови за відсотком носіїв (станом на лютий 2020 р,^[44] на основі опитування 2012 року^[45]) згорнути

Мова	Рідні носії ^{[e][46]}	Разом ^{[f][47]}
<u>Німецька</u>	18 %	32 %
<u>Французька</u>	13 %	26 %
<u>Італійська</u>	12 %	16 %
<u>Іспанська</u>	8 %	15 %
<u>Польська</u>	8 %	9 %
<u>Румунська</u>	5 %	5 %
<u>Нідерландська</u>	4 %	5 %
<u>Грецька</u>	3 %	4 %
<u>Угорська</u>	3 %	3 %
<u>Португальська</u>	2 %	3 %
<u>Чеська</u>	2 %	3 %
<u>Шведська</u>	2 %	3 %
<u>Болгарська</u>	2 %	2 %
<u>Англійська</u>	1 %	51 %
<u>Словацька</u>	1 %	2 %
<u>Данська</u>	1 %	1 %
<u>Фінська</u>	1 %	1 %
<u>Литовська</u>	1 %	1 %
<u>Хорватська</u>	1 %	1 %
<u>Словенська</u>	<1 %	<1 %

Офіційні мови за відсотком носіїв (станом на лютий 2020 р,^[44] на основі опитування 2012 року^[45]) згорнути

Мова	Рідні носії ^[e] [46]	Разом ^[f] [47]
<u>Естонська</u>	<1 %	<1 %
<u>Ірландська</u>	<1 %	<1 %
<u>Латвійська</u>	<1 %	<1 %
<u>Мальтійська</u>	<1 %	<1 %

Європейський Союз має 24 офіційні мови: болгарська, хорватська, чеська, данська, голландська, англійська, естонська, фінська, французька, німецька, грецька, угорська, італійська, ірландська, латвійська, литовська, мальтійська, польська, португальська, румунська, словацька, словенська, іспанська та шведська. Важливі документи, такі як законодавство, перекладаються на кожен офіційну мову, і Європейський парламент забезпечує переклад документів та пленарних засідань.^{[48][49]}

22 січня 2021 року Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень заявив, що зараз Україна веде перемовини з європейською асоціацією мовних інституцій. У підсумку Київ зможе отримати асоційоване членство до кінця 2021 року. Це посилить українські позиції на міжнародній арені, а також сприятиме перспективному застосуванню української мови як обов'язкової в країнах ЄС.^[50]

Через велику кількість офіційних мов, більшість установ використовують лише декілька робочих мов. Європейська комісія веде свою внутрішню діяльність трьома процедурними мовами: англійською, французькою та німецькою. Так само Суд Європейського Союзу використовує французьку як робочу мову,^[51] тоді як Європейський центральний банк веде свою діяльність переважно англійською мовою.^{[52][53]}

Незважаючи на те, що мовна політика відповідає державам-членам, інституції ЄС сприяють розвитку багатомовності серед своїх громадян.^[54] У 2012 році англійська мова була найпоширенішою мовою в ЄС, і її розуміли 51 % населення ЄС, враховуючи як носіїв мови, так і іноземних. Однак після виходу Сполученого Королівства з блоку на початку 2020 року відсоток населення ЄС, яке розмовляло англійською мовою як рідною, впало з 13 % до 1 %.^[55] Німецька мова є найпоширенішою рідною мовою (18 % населення ЄС), а другою за розумінням іноземною мовою є французька (13 % населення ЄС). Крім того, обидві є офіційними мовами кількох держав-членів ЄС. Більше половини (56 %) громадян ЄС можуть брати участь у розмові не на рідній мові.^[56]

Загалом двадцять офіційних мов ЄС належать до індоєвропейської мовної сім'ї, представленої балто-слов'янською^[h], італійською^[i], германською^[j], еллінською^[k] та кельтською^[l] гілками. Тільки чотири мови, а саме угорська, фінська, естонська (усі три уральські) та мальтійська (семітська), не є індоєвропейськими мовами.^[57] Три офіційні алфавіти Європейського Союзу (кирилиця, латиниця та новогрецька) походять від архаїчних грецьких писемностей.^[58]

Люксембурзька (у Люксембурзі) та турецька (на Кіпрі) є єдиними двома національними мовами, які не є офіційними мовами ЄС. 26 лютого 2016 року було оприлюднено, що Кіпр просив зробити турецьку мову офіційною в ЄС, «жестом», який може допомогти у вирішенні поділу країни.^[59] Уже в 2004 році планувалося, що турецька мова стане офіційною, коли Кіпр возз'єднається.^[60]

Окрім 24 офіційних мов, існує близько 150 регіональних мов та мов меншин, на яких говорять до 50 мільйонів людей.^[57] Каталонська, галисійська та баскська не є визнаними офіційними мовами Європейського Союзу, але мають офіційний статус в одній з держав-членів (Іспанія): отже, офіційні переклади договорів на них вносяться, і громадяни мають право листуватися з установами на цих мовах.^{[61][62]} Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, ратифікована більшістю держав ЄС, містить загальні вказівки, якими держави можуть керуватися для захисту своєї мовної спадщини. Європейський день мов проводиться щороку 26 вересня і спрямований на заохочення вивчення мови в Європі.^[63]

Релігія

ЄС не має офіційного зв'язку з жодною релігією. Стаття 17 Договору про функціонування Європейського Союзу^[64] визнає «статус національного законодавства церков та релігійних об'єднань», а також статус «філософських та неконфесійних організацій».^[65]

У преамбулі Договору про Європейський Союз згадується про «культурну, релігійну та гуманістичну спадщину Європи».^[66] Дискусія щодо проєктів текстів Європейської конституції, а згодом і Лісабонського договору включала пропозиції згадати християнство чи бога, або обох, у преамбулі тексту, але ця ідея зіткнулася із запереченням і була відмовлена.^[67]

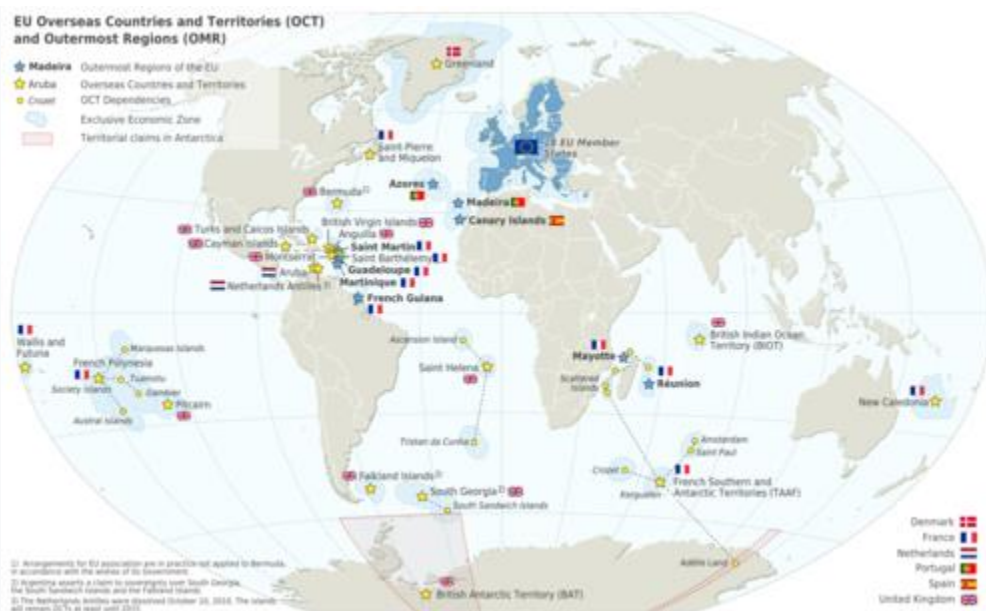
Християни в Європейському Союзі розділені між прихильниками католицької церкви (як римського, так і східного обряду), численних протестантських конфесій (англіканців, лютеран та реформатів, що становлять основну частину цієї категорії) та Східної православної церкви. У 2009 році в ЄС, за оцінками, жило 13 мільйонів мусульман,^[68] і за оцінками, єврейське населення перевищує мільйон.^[69] Інші світові релігії - буддизм, індуїзм та сикхізм також представлені серед населення ЄС.

Згідно з новими опитуваннями про релігійність в Європейському Союзі в 2015 році, проведеними Євробарометром, християнство є найбільшою релігією в Європейському Союзі, на нього припадає 71,6 % населення ЄС. Католики є найбільшою християнською групою, на них припадає 45,3 % населення ЄС, тоді як протестанти складають 11,1 %, східні православні — 9,6 %, а інші християни — 5,6 %.

Опитування громадської думки Євростату Євробарометра показали у 2005 р., Що 52 % громадян ЄС вірили в бога, 27 % у «якийсь дух або життєву силу», а 18 % не мали жодної форми віри. За останні роки багато країн зазнали падіння відвідуваності церкви та членства. Країнами, де найменше людей повідомили про релігійну віру, були Естонія (16 %) та Чехія (19 %). Найрелігійнішими країнами були Мальта (95 %, переважно католицька), а також Кіпр і Румунія (обидві переважно православні), кожна з яких приблизно 90 % громадян сповідувала віру у свого відповідного бога. В усіх країнах ЄС віра була вищою серед жінок, людей похилого віку, тих, хто має релігійне виховання, тих, хто залишив школу в 15 чи 16 років, і тих, хто «позиціонує себе праворуч від політичної шкали».^[70]

Країни-члени

Мапа Європейського Союзу із заморськими територіями

ЄС-27

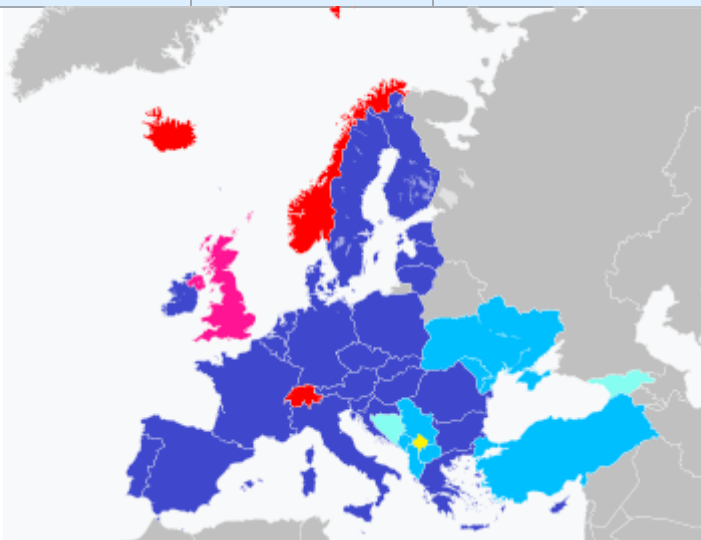
Українська назва	Оригінальна назва	Скорочення ISO 3166-1	Столиця	Населення	Площа, км ²
 Австрія	Österreich	AT	Відень	8 794 267	83 879
 Бельгія	België / Belgique / Belgien	BE	Брюссель	11 303 528	30 528
 Болгарія	България	BG	Софія	7 101 859	110 994
 Греція	Ελλάδα	GR	Афіни	11 183 716	131 957
 Данія	Danmark	DK	Копенгаген	5 748 769	42 931
 Естонія	Eesti	EE	Таллінн	1 315 635	45 336
 Ірландія	Éire / Ireland	IE	Дублін	4 761 865	70 273

ЄС-27

Українська назва	Оригінальна назва	Скорочення ISO 3166-1	Столиця	Населення	Площа, км ²
 Іспанія	España	ES	Мадрид	46 351 321	505 990
 Італія	Italia	IT	Рим	60 589 445	301 338
 Кіпр	Κύπρος / Kıbrıs	CY	Нікосія	1 170 125	9251
 Латвія	Latvija	LV	Рига	1 953 500	64 589
 Литва	Lietuva	LT	Вільнюс	2 821 674	65 300
 Люксембург	Lëtzebuerg / Luxemburg / Luxembourg	LU	Люксембург	590 667	2586
 Мальта	Malta	MT	Валлетта	445 426	316
 Нідерланди	Nederland	NL	Амстердам	17 170 000	41 543
 Німеччина	Deutschland	DE	Берлін	82 349 400	357 168
 Польща	Polska	PL	Варшава	38 422 346	312 679
 Португалія	Portugal	PT	Лісабон	10 309 573	92 212
 Румунія	România	RO	Бухарест	19 638 000	238 397
 Словаччина	Slovensko	SK	Братислава	5 435 343	49 035

ЄС-27

Українська назва	Оригінальна назва	Скорочення ISO 3166-1	Столиця	Населення	Площа, км ²
 Словенія	Slovenija	SI	Любляна	2 065 895	20 273
 Угорщина	Magyarország	HU	Будапешт	9 797 561	93 030
 Фінляндія	Suomi / Finland	FI	Гельсінкі	5 509 717	338 424
 Франція	France	FR	Париж	67 158 000	640 679
 Хорватія	Hrvatska	HR	Загреб	4 154 200	56 594
 Чехія	Česko	CZ	Прага	10 610 947	78 866
 Швеція	Sverige	SE	Стокгольм	10 065 389	450 295

 Країни-члени

 Кандидати: Албанія, Молдова, Північна Македонія, Сербія, Туреччина, Україна та Чорногорія

 Потенційні кандидати, які подали заявку на членство: Боснія і Герцеговина та Грузія^[71]

 Потенційні кандидати, які ще не подали заявку на членство: Косово (частково визнана)^[71]

Країна, яка вийшла з ЄС: Велика Британія

Країни, які не є державами-членами, але мають угоди з союзом, такі як ЄЕЗ та Шенгенська угода: Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія

Для вступу до Євросоюзу країна-кандидат повинна відповідати Копенгагенським критеріям. Копенгагенські критерії — критерії вступу країн в Європейський союз, які були прийняті в червні 1993 року на засіданні Європейської Ради в Копенгагені і підтверджені в грудні 1995 року на засіданні Європейської Ради в Мадриді. Критерії вимагають, щоб в державі дотримувалися демократичні принципи, принципи свободи і пошани прав людини, а також принципи верховенства права. Також в країні має бути конкурентоздатна ринкова економіка і повинні визнаватися загальні правила і стандарти ЄС, включаючи прихильність цілям політичного, економічного і валютного союзу. Оцінку виконання цих критеріїв, країною, ставить Європейська Рада. Першою країною-членом, що покинула союз стало Сполучене Королівство, хоча до того Гренландія (автономна провінція Данії) вийшла в 1985 році. У Лісабонській угоді тепер передбачено положення щодо того, як країна-член може вийти з ЄС.

Є сім офіційних країн-кандидатів на вступ до Європейського союзу: Албанія, Молдова, Північна Македонія, Сербія, Туреччина, Україна та Чорногорія. Боснія і Герцеговина та Грузія офіційно визнаються потенційними кандидатами. Косово також називається потенційним кандидатом, однак Європейська Комісія не вважає її незалежною країною, оскільки не всі держави-члени визнають її окремою від Сербії.

Чотири країни-не-ЄС, які утворюють Європейську асоціацію вільної торгівлі (ЄАВТ), досить тісно інтегровані з ЄС: Ісландія, Ліхтенштейн та Норвегія через Європейську економічну зону, а Швейцарія має подібні зв'язки через двосторонні угоди. Відносини європейських мікродержав (Андорра, Ватикан, Монако та Сан-Марино) з ЄС, включають використання євро та інших сфер співробітництва.

Тема 3 Відносини Україна ЄС

1. Ранні відносини
2. Відносини після Помаранчевої революції
3. Переговори про асоціацію
4. Другий уряд Тимошенко
5. Східне партнерство (2009)
6. Президентство Володимира Зеленського

Це двосторонні відносини між Україною та Європейським Союзом у галузі міжнародної політики, економіки, освіти, науки та культури. З 23 червня 2022 року Україна є кандидатом на членство у ЄС.

ЄС є політичним, економічним і культурним об'єднанням з ознаками конфедерації^[1], до якого входять 27 європейських держав із населенням 447 706 209 осіб (станом на 1 липня 2020 року)^[2].

Угода про асоціацію була ініційована у 2012 році, але український уряд припинив підготовку до її підписання 21 листопада 2013 року під час президентства проросійського політика Віктора Януковича. Він, як тодішній глава держави, взяв участь у саміті ЄС у Вільнюсі 28—29 листопада 2013 року, де Угоду про асоціацію планувалося підписати, але цього не було зроблено. Рішення відмовитися від підписання угоди стало приводом для початку Євромайдану і в підсумку призвело до усунення Януковича та уряду Миколи Азарова після Революції Гідності в лютому 2014 року. 21 лютого 2019 року Конституцію України було змінено, норми щодо стратегічного

курсу України на набуття членства в Європейському Союзі та в НАТО закріплено у преамбулі Основного Закону, трьох статтях та перехідних положеннях^{[3][4]}. Відтоді Україна прагне повної інтеграції та вступ до Європейського Союзу, що прописано в Конституції України з 21 лютого 2019 року^[5].

Політичну частину Угоди про асоціацію підписав 21 березня 2014 року прем'єр-міністр Арсеній Яценюк. Економічну частину Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 27 червня 2014 року підписав п'ятий президент Петро Порошенко.

1 січня 2016 року Україна приєдналася до ПВЗВТ із ЄС. Українським громадянам із 11 червня 2017 року було надано безвізовий режим для в'їзду до країн Шенгенської зони на термін до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду. Угода про асоціацію офіційно набула чинності 1 вересня 2017 року^[6]. 12 жовтня 2021 року Україна уклала авіаційний безвіз з ЄС.^[7] 16 березня 2022 року Україна приєдналася до синхронної мережі континентальної Європи, а саме ENTSO-E.^[8]

24 лютого 2022 почалося повномасштабне російське вторгнення в Україну. Після цього 28 лютого Україна подала заявку на вступ до ЄС,^[9] а підтримка вступу до ЄС в Україні зросла до рекордних 91 %.^[10] У перші дні широкомасштабної російсько-української війни відбувся ріст з 68 % до 86 %, далі ріст продовжився і станом на кінець березня становить 91 % — абсолютний рекорд за всі роки досліджень.^[11] Європарламент, Єврокомісія та Європейська рада підтримали українську заявку, і 23 червня Україна отримала статус кандидата у члени ЄС.^{[12][13][14][15]}

Україна межує з чотирма членами ЄС: Угорщиною, Польщею, Словаччиною та Румунією — загальною довжиною близько 1358 км (844 миль) із 33 пунктами перетину кордону автомобільним, залізничним, поромним та пішохідним та велосипедним шляхом.

Історія

Ранні відносини

Представництво Європейської Комісії в Україні було відкрито в Києві у вересні 1993 року. Із 1 грудня 2009 року (після набуття чинності Лісабонського договору) Представництво Європейської Комісії перетворилося на Представництво ЄС в Україні^[16].

Україна давно розглядається як важливий, але складний політичний партнер ЄС. На думку спостерігачів, це пов'язано з такими факторами, як небажання ЄС розширюватися на пострадянський простір, погані показники української економіки, відсутність демократії (протягом 1990-х) або внутрішня нестабільність (після Помаранчевої революції)^[джерело?] .

Європейський проєкт ще не завершений. Він не завершений, оскільки повноцінна участь України відсутня. Ми заздriamo Польщі, але віримо, що Україна буде в Європейському Союзі.

Прагнення України приєднатися до європейських інституцій бере свій початок з 1994 року, коли уряд заявив, що інтеграція до ЄС є головною метою зовнішньої політики. Насправді тоді мало що було зроблено, оскільки Києву довелося на той час враховувати думку Росії, яка залишалася його основним торговим партнером та постачальником природного газу та викопних енергоносіїв.

Політичний діалог між ЄС та Україною почався 1994 року, коли було підписано Угоду про партнерство та співробітництво (УПС). Цей документ був зосереджений на економічних та соціальних питаннях, а також на необхідності вдосконалення державного управління та гарантування вільної преси та громадянських прав. Структура політичних дискусій була скромною: щорічна зустріч між «трійкою» ЄС та керівництвом України та деякі міжвідомчі консультації. Угода про партнерство та співробітництво 1994 року набула чинності в 1998 році та закінчилась у 2008 році. Перший саміт Україна — ЄС відбувся у вересні 1997 року в Києві.

Під час другого саміту у жовтні 1998 року у Відні відносини Україна — ЄС були визначені як «стратегічне та унікальне партнерство», і Україна вперше заявила про своє бажання отримати асоційоване членство в ЄС.

Жодне із засідань найвищого рівня не призвело до значних змін до застереженого підходу ЄС. Лідери зосереджувались в основному на посткомуністичному економічному переході та правах людини, а також на питаннях, пов'язаних із Чорнобильською АЕС та її стримуванням

У 2002 році комісар ЄС із питань розширення Гюнтер Фергойген заявив, що «європейська перспектива» для України не обов'язково означає членство протягом 10—20 років; однак це можливо. Того ж року президент України Леонід Кучма заявив, що Україна хоче підписати угоду про асоціацію з ЄС до 2003—2004 рр. і що Україна виконає всі вимоги щодо членства в ЄС до 2007—2011 рр.^[18]

Відносини після Помаранчевої революції]

Помаранчева революція наприкінці 2004 року покращила європейські перспективи України; опозиційний лідер Віктор Ющенко натякнув на натиск на ЄС для поглиблення зв'язків і описав план із чотирьох пунктів: визнання України ринковою економікою, вступ до Світової організації торгівлі, асоційоване членство в Європейському Союзі і, нарешті, повне членство. Президент України Віктор Ющенко попросив у Брюсселі в середині грудня 2004 року чіткіших вказівок на перспективи членства України, сказавши, що

...затверджений План дій відображає лише рівень відносин між Україною та ЄС, якого ми могли досягти до президентських виборів у 2004 році.

13 січня 2005 року Європейський Парламент майже одногосно (467 голосів проти 19) підтримав пропозицію, у якій висловив побажання Європейського парламенту встановити тісніші зв'язки з Україною з огляду на можливість членства в ЄС. Незважаючи на те, що до початку переговорів про членство в ЄС ще довгий шлях, Європейська комісія заявила, що майбутнє членство в ЄС не буде виключено. Ющенко відповів на апатичні настрої Комісії, заявивши, що він має намір надіслати заявку на членство в ЄС «найближчим часом» і що він має намір уважно вивчити відносини України зі Співдружністю Незалежних Держав, щоб забезпечити інтеграцію до ЄС. Декілька лідерів ЄС вже заявили про рішучу підтримку тісніших економічних зв'язків з Україною, але припинили пряму підтримку такої заявки. 21 березня 2005 року міністр МЗС Польщі Адам Даніель Ротфельд зазначив, що Польща всіляко сприятиме прагненню України до інтеграції до ЄС, досягнення статусу країни з ринковою економікою та вступу до Світової організації торгівлі. Він також сказав:

На даний момент ми повинні говорити про конкретні кроки у співпраці, а не за пусті розмови про європейську інтеграцію.

Через три дні опитування шести найбільших країн ЄС, проведене французькою дослідницькою компанією, показало, що європейська громадськість із більшою ймовірністю прийме Україну як майбутнього члена ЄС, ніж будь-яка інша країна, яка в даний час не є офіційним кандидатом.

У жовтні 2005 р. Президент Комісії Жозе Мануель Баррозу заявив, що майбутнє України за ЄС. Однак 9 листопада 2005 року Європейська комісія у своєму новому стратегічному документі запропонувала, що поточний порядок денний про розширення (Хорватія та в майбутньому інші країни колишньої Югославії) може заблокувати можливість майбутнього приєднання України, Вірменії, Білорусі, Грузії, та Молдови. Комісар Оллі Рен заявив, що ЄС слід уникати надмірного розширення, додавши, що поточна програма розширення вже є досить повною.

На думку української влади, ЄПС не є адекватним політичним інструментом, оскільки приєднання до ЄС було однією з основних цілей усіх урядів з 1994 року: було досягнуто незначного прогресу, щоб поставити найбільшу європейську країну на шлях остаточного членства.

Переговори про асоціацію

У березні 2007 р. ЄС та Україна розпочали переговори про нову «більш широку угоду», спрямовану на надання правової бази для більш тісного економічного співробітництва та кращого політичного діалогу. Було домовлено, що Україна та ЄС розпочнуть паралельні переговори щодо створення зони вільної торгівлі. Пізніше у 2007 році було оголошено, що це питання буде включено до проекту угоди як окрема глава.

У нашому курсі, спрямованому на повне повернення України до об'єднаної Європи, нам не потрібні альтернативи

За кілька днів до саміту міністри закордонних справ держав-членів на зустрічі в Авіньйоні (Франція) домовились, що підписана з Україною угода про асоціацію не матиме нічого спільного з угодами про асоціацію, підписаними ЄС із багатьма східноєвропейськими державами (з Польщі до Румунії на початку 1990-х, Західні Балкани до кінця 1990-х). ЗМІ повідомляли, що Нідерланди, Бельгія, Люксембург та Німеччина категорично виступають проти включення «Україна є європейською державою» до юридично обов'язкових документів ЄС. Це було визнано провалом політика доби Кучми, пана Романа Шпека, тодішнього посла України в Брюсселі. Його замінив пан Андрій Веселовський, досвідченіший дипломат.

Спільний план дій Україна — ЄС був схвалений Європейською Радою 21 лютого 2005 року. Він базувався на Угоді про партнерство та співробітництво 1994 року та забезпечував, на думку Європейської Комісії, всеосяжну та амбіційну основу для спільної роботи з Україною у всі ключові напрямки реформ.

Переговори про угоду про вільну торгівлю між Україною та Європейським Союзом розпочалися 18 лютого 2008 року між урядом України та Уповноваженим ЄС із торгівлі.

Португалія публічно заявила, що підтримує вступ України до ЄС у липні 2008 року^[20].

22 липня 2008 р. було оголошено, що 8 вересня 2008 р. в Евіан-ле-Бен між Україною та ЄС буде підписана угода «Про стабілізацію та асоціацію»^[21].

Другий уряд Тимошенко

Ангела Меркель (канцлер Німеччини) та Юлія Тимошенко (прем'єр-міністр України) під час 45-ї Мюнхенської конференції з безпеки (7 лютого 2009)

2 жовтня 2008 року президент України Ющенко заявив, що Угода про асоціацію між країною та ЄС буде підписана «протягом шести-восьми місяців». Того дня він зустрівся з королем Швеції Карлом XVI Густавом, який здійснив державний візит до Києва. За словами Ющенка,

...угода наполовину готова, і він сподівається, що буде можливість доопрацювати та підписати її під час головування Швеції в ЄС.

Він також привітав ініціативу Східного партнерства, запропоновану раніше міністрами закордонних справ Польщі та Швеції.

20—24 жовтня 2008 р. ЄС та Україна провели раунд переговорів щодо розділу зони вільної торгівлі угоди про асоціацію. За даними деяких українських ЗМІ, «ЄС пообіцяв лібералізувати торгові відносини». Представник України заявив, що не можна «надто сильно концентруватися» на переговорах, оскільки український уряд має зробити багато для того, щоб відповідати певним критеріям. Він також сказав, що «незабаром Балкани увійдуть у європейський торговий простір, і тому Україна може втратити ці ринки». Це було розглянуто як привід для просування України вперед щонайменше, як тільки на Балканах ЄС не коментував це сприйняття.

29 жовтня 2008 р. Комісар ЄС Жак Барро та українські чиновники зустрілися в Брюсселі для початку переговорів про безвізовий режим. Київ просив «дорожню карту» щодо скасування віз, включаючи безпеку проїзних документів, нерегулярну міграцію, громадський порядок та зовнішні відносини. Але уповноважений ЄС із питань правосуддя уникав вказати конкретні дати. Більше того, українська сторона стверджувала, що угода про спрощення візового режиму 2007 року не повністю виконується державами-членами ЄС. Представник Єврокомісії цитував слова, що Брюссель готовий ввести санкції проти тих, хто не поважає угоду. Посольства Іспанії, Нідерландів, Німеччини та Бельгії були названі одними з найбільш активних порушників правил. Зробити обробку віз тривалою та дорогою — одне з основних порушень угоди. 28 жовтня 2008 року прем'єр-міністр Бельгії Ів Летерм сказав, що українцям потрібно уникати посередників у процедурах отримання віз, якщо вони хочуть зменшити свою вартість. Проблема полягає в тому, що деякі консульства, включаючи бельгійські, зобов'язують шукачів віз мати справу з посередником.

Зліва направо: Тоді прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко та президент Віктор Ющенко зустрілися з президентом Європейської ради Германом Ван Ромпеєм у 2009 році.

За словами президента України Ющенка, деякі посольства країн ЄС часто вимагають від українців пред'явлення документів, що не було передбачено в угоді про спрощення візового режиму. Близько п'яти відсотків українців, які бажають поїхати до ЄС, позбавлені віз, що, за словами Ющенка, «не відповідає стандартам наших домовленостей із ЄС».

4 червня 2009 року деякі ЗМІ повідомили, що Вільна демократична партія Німеччини у своїй програмі відкрито заявила, що Україна має право на членство в ЄС на довгострокову перспективу. Це була перша велика політична партія Німеччини, яка заявила про це.

16 червня 2009 року було прийнято новий практичний інструмент — Порядок денний асоціації Україна — ЄС.

У вересні 2009 року високопоставлені українські дипломати запропонували Україні подати заявку на членство в ЄС після президентських виборів у січні 2010 року, приблизно в березні 2010 року, що означало б, що офіційна відповідь на заявку, швидше за все, відбудеться на початку 2011 року під час польського головування в Європейський Союз. Однак цього не сталося.

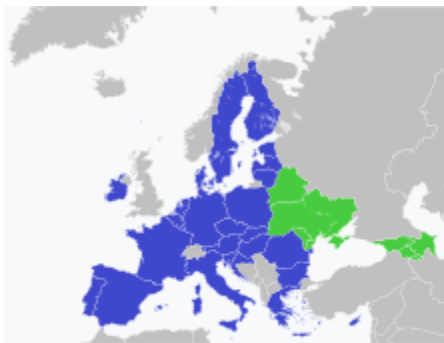
5 жовтня 2009 року голова Комітету Верховної Ради з питань європейської інтеграції Борис Тарасюк прокоментував:

ЄС розглядає запровадження режиму безкоштовного візового режиму для українців, які подорожують до країн-членів Європейського Союзу, лише як довгострокову перспективу.

Українські політики продовжують наполягати на тому, щоб запровадження цього режиму безвізового режиму відбулося до 2012 року, коли в Україні та Польщі відбудеться чемпіонат Європи з футболу. За словами Тарасюка, головною перешкодою на шляху запровадження режиму вільного візового режиму між Україною та ЄС є той факт, що Україна «не закінчила свою роботу над законодавством щодо формування демографічної [бази даних], яка потім могла б стати хорошою основою для видачі біометричні паспорти» та відсутність загальної бази даних про видачу закордонних паспортів громадянам України. За словами Тарасюка, ЄС побоюється, що це дає можливість масової фальсифікації.

16 грудня 2009 року президент Європейської Комісії Жозе Мануель Баррозу заявив, що «наші українські друзі повинні зробити більше, якщо вони хочуть, щоб ми їм більше допомагали». Він також заявив, що «розширення неможливе в нинішній ситуації».

Східне партнерство (2009)

Члени Східного партнерства

Україна є однією із шести пострадянських держав, яким пропонується співпрацювати з ЄС у рамках нових багатосторонніх рамок, які передбачається створити Східним партнерством. Однак Київ зазначив, що залишається песимістичним щодо «доданої вартості» цієї ініціативи. Дійсно, Україна та ЄС вже розпочали переговори щодо нових, посилених політичних угод та угод про вільну торгівлю (угоди про асоціацію та вільну торгівлю). Крім того, відбувся певний прогрес у лібералізації візового режиму, незважаючи на постійні проблеми у візовому підході держав-членів ЄС до українців.

Тому Україна має особливий погляд на проект Східного партнерства. На думку українського головування, воно повинно відповідати, у випадку його країни, стратегічній зовнішньополітичній меті, тобто інтеграції до ЄС. Однак документи Східного партнерства (Декларація Європейської Ради у травні 2009 р.) Не підтверджують таких пріоритетів, як політична та економічна інтеграція чи скасування віз.

Україна висловила ентузіазм щодо проєкту. Віце-прем'єр-міністр України Григорій Немиря заявив, що проєкт — це шлях модернізації країни і що вони вітають політику Східного партнерства, оскільки вона використовує «де-факто» ті самі інструменти, що і для кандидатів у ЄС.

У рамках Східного партнерства Польща та Україна досягли нової угоди, яка замінює візи спрощеними дозволами для українців, які проживають у межах 30 км від кордону. До 1,5 млн осіб можуть скористатися цією угодою, яка набрала чинності 1 липня 2009 р.^[22]

Тема 4 Євроінтеграція України 2010 -2022

1. Президентство Віктора Януковича
2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом
3. Призупинення підписання договору про асоціацію
4. Відносини з моменту призупинення дії угоди про асоціацію до падіння Януковича
5. Президентство Петра Порошенка

Президентство Віктора Януковича

У травні 2010 року президент Віктор Янукович пообіцяв прийняти в червні 2010 року законодавство, необхідне для створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. Янукович очікував скасування віз між Україною та країнами-членами ЄС і створення зони вільної торгівлі до березня 2011 року.

Уряд Азарова продовжував політику спрямовану на інтеграцію до ЄС. Протягом травня та червня 2010 року прем'єр-міністр Микола Азаров та міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко заявляли, що інтеграція до Європи була і залишається пріоритетом внутрішньої та зовнішньої політики України. Політика уряду Азарова не виключає інтеграції в ЄС, заявив 12 травня 2010 року комісар ЄС із питань розширення Штефан Фюле.

«План дій для України щодо встановлення безвізового режиму для короткострокових поїздок» між Європейською Радою та Україною було погоджено 22 листопада 2010 р. Ця дорожня карта вимагає значного вдосконалення українського прикордонного контролю, політики міграції та надання притулку.

У даний час проводяться спроби змінити французьку конституцію з метою скасування обов'язкового референдуму щодо всіх приєднань до ЄС країн із населенням більше 5 % від загальної кількості населення ЄС; цей пункт стосується України та Туреччини.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Угода про асоціацію з ЄС (АА) була парафрована 30 березня 2012 року в Брюсселі; але станом на листопад 2012 року 27 урядів ЄС та Європарламент ще не підписали угоду. Поводження та винесення вироку (розглядається лідерами ЄС як політично вмотивований процес) колишнього прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко напружили відносини між ЄС та Україною. Європейський Союз та кілька його держав-членів, зокрема Німеччина, чинять тиск на президента України Віктора Януковича та його уряд Азарова, щоб зупинити затримання Тимошенко, побоюючись її погіршення здоров'я. Кілька зустрічей із Януковичем були покинуті лідерами ЄС, зокрема президентом Німеччини Йоахімом Гауком.

На прохання опозиційних політиків в Україні представники уряду ЄС бойкотували чемпіонат УЄФА з футболу Євро-2012 з футболу в Україні. Лідери ЄС висловили припущення, що ПС та Поглиблена та всеосяжна Угода про вільну торгівлю не будуть ратифіковані, якщо Україна не розгляне занепокоєння щодо «різкого погіршення демократії та верховенства права», включаючи ув'язнення Тимошенко та Юрія Луценка в 2011 році та 2012 рік.

Заява Ради закордонних справ ЄС від 10 грудня 2012 року «підтверджує свою прихильність підписанню вже парафованої Угоди про асоціацію, включаючи глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі, як тільки українська влада продемонструє рішучі дії та відчутний прогрес у трьох сферах зазначене вище, можливо, до Саміту Східного партнерства у Вільнюсі в листопаді 2013 року». Це три напрямки:

Виборча, судова та конституційна реформи (відповідно до міжнародних стандартів є її невід'ємною частиною та загально узгодженими пріоритетами).

Костянтин Єлісєєв, посол України в ЄС, відповів у лютому 2013 року, відкинувши будь-які передумови ЄС для підписання АА. Однак 22 лютого 2013 року 315 із 349 зареєстрованих членів Верховної Ради затвердили резолюцію, в якій зазначено, що «в межах своїх повноважень» парламент забезпечить виконання «рекомендацій» Ради закордонних справ ЄС від 10 грудня 2012 року. На 16-му саміті Україна — ЄС 25 лютого 2013 року президент Європейської Ради Герман Ван Ромпей продовжив роботу за заявою Ради закордонних справ ЄС у грудні 2012 року, повторивши «заклик ЄС до рішучих дій та відчутного прогресу в цих сферах — не пізніше до травня цього року».

Того ж дня президент Янукович заявив, що Україна «зробить все можливе», щоб задовольнити вимоги ЄС. У той час президент Янукович також вів переговори з Росією щодо «пошуку правильної моделі» для співпраці з Митним союзом Білорусі, Казахстану та Росії. Але також 25 лютого 2013 року президент Європейської комісії Жозе Мануель Баррозу чітко дав зрозуміти, що «одна країна не може одночасно бути членом митного союзу і перебувати в глибокій спільній зоні вільної торгівлі з Європейським Союзом».

Для координації підготовки України до європейської інтеграції Уряд України прийняв План першочергових заходів щодо європейської інтеграції України на 2013 рік. Успішна реалізація плану передбачається як одна з умов, необхідних для підписання Угоди про асоціацію, запланованої на 29 листопада 2013 року під час Саміту Східного партнерства у Вільнюсі.

У березні 2013 року уповноважений ЄС із питань розширення Штефан Фюле повідомив Європарламент, що, хоча українська влада дала своє «однозначне зобов'язання» вирішити

питання, порушені ЄС, останні «тривожні» інциденти, в тому числі скасування адвоката Тимошенко Мандат Сергія Власенка у Верховній Раді (парламенті України) може затримати підписання угод. Однак наступного дня українське Міністерство закордонних справ висловило оптимізм щодо того, що вони все одно будуть підписані в листопаді.

7 квітня 2013 року указом президента Януковича Луценко був звільнений із в'язниці та звільнений від подальшого покарання його та його колеги-міністра у другому уряді Тимошенко Георгія Філіпчука.

3 вересня 2013 р. (На відкритті сесії Верховної Ради після літньої перерви) президент Янукович закликав свій парламент прийняти закони, щоб Україна відповідала критеріям ЄС і могла підписати Угоду про асоціацію в листопаді 2013 р.

18 вересня уряд України одноголосно схвалив проект угоди про асоціацію.

25 вересня 2013 року голова Верховної Ради Володимир Рибак заявив, що впевнений, що його парламент прийме всі закони, необхідні для відповідності критеріям ЄС щодо Угоди про асоціацію, оскільки, крім Комуністичної партії України, «Верховна Рада об'єдналася навколо цих купюр».

20 листопада 2013 р. Уповноважений ЄС із питань розширення Фюле заявив, що очікує, що Верховна Рада розгляне та прийме інші законопроекти, необхідні для підписання наступного дня угоди про асоціацію, запланованої на 29 листопада 2013 р.

Призупинення підписання договору про асоціацію

Демонстрація в Києві, 27 листопада 2013 р

21 листопада 2013 року Верховна Рада не прийняла жодного з шести клопотань про надання дозволу экс-прем'єр-міністру Юлії Тимошенко на лікування за кордоном, що було вимогою ЄС для підписання угоди про асоціацію. Того ж тижня Тимошенко заявила, що готова просити ЄС відмовитись від вимоги про свою свободу, якщо це означає, що президент Віктор Янукович підпише угоду про асоціацію. Того ж дня постановою уряду України припинила підготовку до підписання угоди про асоціацію; натомість він запропонував створити тристоронню торгову комісію між Україною, Європейським Союзом та Росією, яка вирішувала б питання торгівлі між сторонами. Прем'єр-міністр Микола Азаров видав указ із метою «забезпечення національної безпеки України» та врахування можливих наслідків торгівлі з Росією (та іншими країнами СНД), якщо угода буде підписана на саміті 28—29 листопада у Вільнюсі^[23].

Призупинення підписання угоди про асоціацію ініціювало хвилю протестів, яка врешті-решт скинула Віктора Януковича та його уряд.

Відносини з моменту призупинення дії угоди про асоціацію до падіння Януковича

Протестувальники Євромайдану в Києві, грудень 2013 року

2 грудня 2013 року президент Європейської комісії Жозе Мануель Баррозу погодився зустрітися з делегацією України для обговорення більш тісних зв'язків із ЄС, але заявив, що не буде відновлення переговорів щодо запропонованої Угоди про асоціацію. Того ж дня перший віцепрем'єр-міністр України Сергій Арбузов заявив, що Україна планує підписати «дорожню карту» з ЄС. «Я кажу не про умови асоціації, а про умови, які ми планували вирішити до підписання та після підписання». Україна та ЄС розпочали «проведення технічної підготовки до майбутнього діалогу між Україною та ЄС щодо деяких аспектів імплементації Угоди про асоціацію» 5 грудня 2013 року. Однак 15 грудня Фюле заявив, що переговорна позиція українського уряду «не має підстави в реальності» і що вони припиняють подальші переговори. Баррозу сказав:

Ми вирушили в далеку подорож, допомагаючи Україні стати, як і інші, тим, що ми зараз називаємо, «новими державами-членами». Але ми повинні відкласти короткострокові політичні розрахунки.

17 грудня Україна підписала з Росією договір, згідно з яким Росія викупить українських єврооблігацій на 15 млрд. доларів, а вартість російського природного газу, що поставляється в Україну, буде зменшена, хоча Путін заявив, що

...сьогодні ми не обговорювали питання вступу України Митний союз [Білорусі, Казахстану та Росії] взагалі.

Через три дні високопоставлені представники ЄС заявили, що ЄС все ще готовий підписати Угоду про асоціацію «як тільки Україна буде готова до цього», що угода також була вигідною для Росії і що ЄС «абсолютно не турбує той факт, що Україна підписує угоди з Росією». 23 грудня 2013 р. помічник президента Росії Юрій Ушаков заявив, що «немає протиріччя» в асоціації України з ЄС та їх статусі спостерігача в Митному союзі Білорусі, Казахстану та Росії та Євразійському економічному союзу.

20 грудня 2013 року голова Верховної Ради Володимир Рибак не виключив можливості підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС без створення зони вільної торгівлі (ЗВТ). 24 грудня 2013 року Міністр закордонних справ України Леонід Кожара заявив, що «в даний час зусилля його Міністерства та інших державних установ зосереджені на подальших переговорах із ЄС щодо забезпечення умов для реалізації угоди про асоціацію». Він додав, що «Україна відновить переговори щодо цієї угоди після свят» і що сам текст Угоди про асоціацію не буде змінено, але що Україна має намір зосередити увагу на питаннях, пов'язаних із її виконанням.

15 січня 2014 року прем'єр-міністр України Микола Азаров дав міжвідомчій (міністерствам та іншим відомствам) робочій групі два місяці для складання плану «про умови імплементації Угоди про асоціацію» для переговорів із ЄС".

Президентство Петра Порошенка

Віктор Янукович та його уряд були відсторонені від займаної посади парламентом після української революції 2014 року в лютому 2014 року. Скидання Януковича втягнуло Україну в кримську кризу 2014 року та проросійський конфлікт в Україні 2014 року. У березні 2014 року ЄС засудив анексію Криму Росією та «явне порушення Росією українського суверенітету та територіальної цілісності актами агресії з боку російських збройних сил». ЄС також заморозив (і спробував стягнути) «незаконно привласнені українські державні кошти», заморозив активи та заблокував в'їзд до ЄС росіян та українців, яких вважають винними у заворушеннях в Україні. Політичну частину Угоди про асоціацію підписав 21 березня 2014 року новий прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, а решту частин угоди щодо вільної торгівлі відкладено до травневих виборів. Митні збори за український експорт до ЄС були тимчасово скасовані в квітні 2014 року. Фінансову допомогу також обіцяли Україні. У травні 2014 р. Україні було надано двосторонню позику щодо макрофінансової допомоги на мільярд євро.

Після виборів новий президент України Петро Порошенко та Європейський Союз підписали економічну частину Угоди про асоціацію 27 червня 2014 р. Президент Європейської Ради Герман Ван Ромпей описав підписання як «великий день для Європи». Підписант (на той час новий) президент України Петро Порошенко назвав його «Україна підкреслює свій суверенний вибір на користь членства в ЄС», а також описав це як «перший, але найрішучіший крок України» до членства в ЄС. Порошенко також встановив 2020 рік як ціль для подання заявки на вступ до ЄС. Як повідомляв «Голос Америки» 27 червня, «умови угод про ЄС вимагають від Грузії, Молдови та України не укладати подібні угоди про вільну торгівлю з Кремлем». 16 вересня 2014 року Верховна Рада схвалила законопроект про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, який того ж дня підписав президент Петро Порошенко.

Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман зустрівся з президентом Європейської комісії Жаном-Клодом Юнкером у Брюсселі, 24 травня 2018 р.

Того ж року ЄС та Україна на прохання українського уряду домовились про створення Консультативної місії Європейського Союзу в Україні (EUAM Ukraine), яка є цивільною місією Єдиної політики безпеки та оборони ЄС для реформи цивільної галузі безпеки України, яка офіційно розпочала свою діяльність в Україні 1 грудня 2014 р. EUAM Ukraine, в якому працює понад 300 співробітників, що працюють у головному штабі у Києві, а також у виїзних офісах у Львові, Харкові та Одесі та мобільному підрозділі сьогодні, надає стратегічні поради та практичну підтримку українським колегам. Працюючи з низкою правоохоронних та правових органів (Міністерство внутрішніх справ, Національна поліція, Національне антикорупційне агентство, Державна прикордонна служба, Державне бюро розслідувань та інші), EUAM Ukraine прагне зробити цивільний сектор безпеки більш ефективний, прозорий та користуватися довірою громадськості.

17-й саміт Україна — ЄС відбувся 27 квітня 2015 року в Києві. Під час саміту Східного партнерства у Ризі у травні 2015 року ЄС домовився про позику Україні на 1,8 млрд євро. 1 січня 2016 року набула чинності Поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. До квітня 2016 року Угода про асоціацію була ратифікована Україною та усіма країнами-членами ЄС, крім Нідерландів, які провели референдум про затвердження договору. Після відхилення угоди на референдумі прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рутге заявив, що ратифікація буде призупинена під час переговорів з іншими сторонами договору з метою пошуку компромісу. У грудні 2016 року було затверджено рішення глав держав чи урядів держав-членів ЄС, яке дало юридично обов'язкові тлумачення угоди для вирішення проблем, піднятих на референдумі. Зокрема, він заявив, що не зобов'язував ЄС надати Україні статус кандидата в члени ЄС, забезпечити гарантії безпеки, фінансову допомогу або вільне пересування в межах ЄС. Рішення набуде чинності, якщо Нідерланди ратифікують угоду, яку потрібно було затвердити парламентом. Наприкінці січня 2017 року уряд Нідерландів вніс законопроект, що підтверджує схвалення угоди. Палата представників Нідерландів затвердила законопроект 23 лютого 2017 року. Сенат затвердив законопроект 30 травня 2017 року.

У надії на продовження інтеграції як із ЄС, так і з НАТО, президент Порошенко оголосив про плани європейської патронатної системи на всьому Донбасі в рамках підготовки до виборів 2019 року. Описуючи цей план, Президент заявив:

Ми вже кілька разів обговорювали з лідерами Європейського Союзу програму встановлення певного патронату певними країнами над певними містами та містечками Донбасу, нехай Німеччина бере на себе відповідальність за Краматорськ, а Греція за Маріуполь, нехай Велика Британія за Волноваху, нехай інші країни беруть Севєродонецьк, Лисичанськ, Авдіївку^[24].

З 21 лютого 2019 року в Конституції України прописано вступ України в Європейський Союз, що робить неможливим зміну зовнішньої політики України.

Президентство Володимира Зеленського

Шостий президент України Володимир Зеленський зустрівся з президентом Європейської Ради Дональдом Туском у Брюсселі, 5 червня 2019 року

Шостий президент Володимир Зеленський продовжив євроінтеграцію України. 26 серпня 2020 року Зеленський заявив, що в Брюсселі мають назвати чіткі умови для вступу України в ЄС, адже після отримання конкретного переліку кроків буде зрозуміло, що треба зробити й скільки потрібно часу для євроінтеграції України^[25].

Під час 23-го саміту Україна — Європейський Союз, 12 жовтня 2021 року прем'єр-міністр України Денис Шмигаль, віце-президент Європейської комісії, високий представник Європейського Союзу із закордонних справ та безпекової політики Жозеп Боррель та надзвичайний і повноважний посол Словенії в Україні Томаж Менцін підписали угоду між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами про Спільний авіаційний простір^[26].

28 лютого 2022 року після початку російського вторгнення в Україну президентка Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн заявила, що Україна належить до Європейського Союзу, і блок хоче, щоб Україна приєдналася, але для цього знадобиться час.^[27]

Європейський парламент 1 березня 2022 року переважною більшістю голосів (637 голосами «за», тільки 13 євродепутатів виступили «проти», 26 утрималися) затвердив резолюцію, яка рекомендує державам-членам ЄС працювати над наданням Україні статусу кандидата на вступ. Утім, голос Європарламенту є рекомендаційним^[28].

8 квітня 2022 року президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн передала Зеленському анкету-опитувальник, заповнення якої є обов'язковою умовою вступу України до ЄС. Зеленський заповнив, що опитувальник буде заповнений за тиждень.^[29]

10 квітня 2022 року, посол ЄС в Україні Матті Маасікас в інтерв'ю естонському виданню Postimees, заявив, що рішення про надання Україні статусу країни-кандидата на членство в Європейському союзі може бути прийняте вже в червні, на найближчому саміті Євросоюзу 25-26 червня 2022 року.^[30]

18 квітня 2022 Президент України Володимир Зеленський передав главі представництва Європейського Союзу в Україні Мааті Маасікасу першу частину анкети-опитувальника для отримання статусу кандидата на членство в ЄС.^[31]

9 травня 2022 року Україна заповнила другу частину опитувальника^[32].

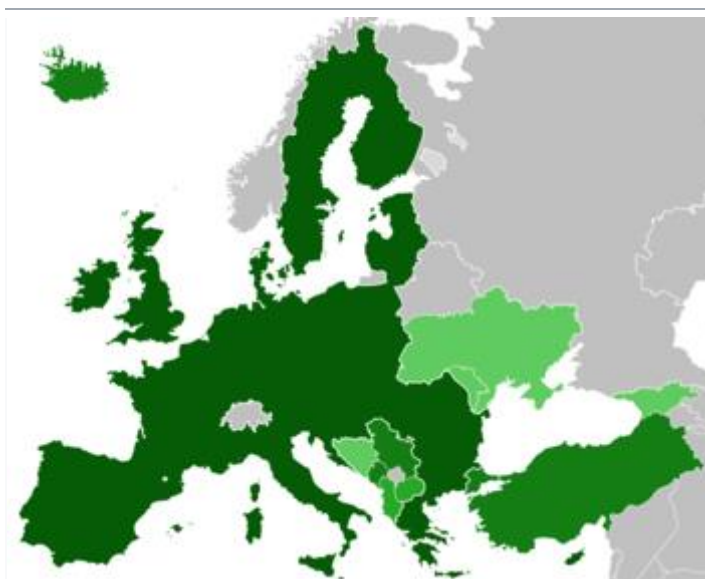
29 травня 2022 року із метою підтримки на шляху України до європейського майбутнього,^[33] зокрема отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі у 25-26 червня 2022 року,^[34] урядом України була започаткована комунікаційна кампанія «Embrace Ukraine. Strengthen the Union».

17 червня 2022 року Європейська комісія рекомендувала Європейській раді надати Україні статус кандидата на вступ до Європейського Союзу.^[35]

23 червня 2022 року під час саміту лідерів країн ЄС Україна отримали статус кандидатів на членство у ЄС.^[15]

Тема 5 Вступ до Європейського Союзу

1. Статус кандидата

Країни Європи на різних стадіях євроінтеграції

■ Угода про асоціацію

■ Статус кандидата в члени ЄС

Розпочато переговори про отримання повноправного членства

Члени ЄС

Для набуття членства в ЄС потрібна згода всіх країн членів. Деякі політики в ЄС мають сумніви щодо можливого членства України. У 2002 році Комісар із розширення ЄС Гюнтер Фергойген сказав, що «європейська перспектива для України не означає обов'язково членство у найближчі 10—20 років, хоча це можливо». Щоб приєднатися до Євросоюзу, держава-заявник має задовольняти політичним і економічним умовам, загальновідомим як Копенгагенські критерії (були ухвалені на саміті в Копенгагені в 1993 році), а саме мати демократичний уряд, що визнає верховенство закону і відповідних свобод та інститутів. Відповідно до Маастрихтського договору кожна поточна держава-член, а також Європарламент повинні прийти до згоди з приводу будь-якого розширення.

Вступ до ЄС відбувається в кілька етапів:

1. Підписання Угоди про асоціацію.- V
2. Включення в офіційну програму розширення ЄС.- V
3. Подача заявки на вступ.- V
4. Отримання статусу кандидата в члени ЄС.- V
5. Вступ до ЄС.

Україна знаходиться на четвертому з цих етапів, минувши другий завдяки спрощеній процедурі та прискоривши третій завдяки умовам, що виникли в лютому 2022р. Україна подала заявку на вступ до ЄС 28 лютого 2022 р. 17 червня 2022 р. Єврокомісія офіційно запропонувала надати Україні статус кандидата на вступ в ЄС. З 23 червня Україна отримала статус кандидата ЄС. Процес вступу займає кілька років. Наприклад, Болгарія подала заявку на вступ в 1994 році, а в 2007 році стала членом ЄС^[36].

Отримання статусу повноцінного члена ЄС, як стратегічна мета України була вперше задекларована президентом України Віктором Ющенком одразу після його обрання на початку 2005 року^[37]. 13 січня 2005 року Європарламент практично одногolosно (467 «за», 19 «проти») прийняв постанову про наміри Європарламенту щодо наближення позицій з Україною щодо членства. Єврокомісія відзначає, що, хоча ще має пройти певний підготовчий період, прийняття нових членів не виключено. На що президент Ющенко відповів про свої наміри подати заявку на членство «у близькому майбутньому».

Декілька впливових у ЄС лідерів у той час виказали підтримку покращенню зв'язків з Україною. Зокрема міністр закордонних справ Польщі Адам Ротфельд 21 березня 2005 року заявив, що Польща за будь-яких умов буде підтримувати євро інтеграційні прагнення України. Зокрема він сказав:

На даному етапі ми маємо концентруватися на конкретних кроках кооперації замість порожніх розмов про загальноєвропейську кооперацію.

Три дні по тому опитування у шести найбільших країнах ЄС показало прихильність громадян ЄС до прийняття України у майбутньому як повноцінного члена.

У жовтні 2005 року Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу сказав, що «майбутнє України в ЄС». Однак 9 жовтня 2005 року Європейська комісія у новій редакції документа щодо стратегії розвитку зазначила, що виконання планів розширення (Хорватія і республіки колишньої Югославії) може блокувати можливість вступу України, Білорусі і Молдови. Комісар з питань розширення Оллі Рен сказав, що ЄС має уникнути «занадто великого розширення» наголосивши, що поточний план розширення виглядає цілковито завершеним^[38].

Хоча в дискусіях українськими посадовцями і політологами називалися декілька конкретних дат можливого набуття членства, на цей час офіційно Україні від ЄС було запропоновано

лише Європейську політику сусідства. Адміністрація президента поставилася критично до запропонованого статусу відносин у рамках сусідства.

У березні 2007 року Україні було запропоновано укладення Договору про Зону вільної торгівлі з ЄС. Ця пропозиція хоча і викликала набагато сильнішу реакцію української держави, все ж не містила конкретних планів приєднання України до ЄС у найближчому майбутньому. Деякі західноєвропейські політики говорили про тимчасову «стомленість від розширення» європейських інституцій. Українські оглядачі виділяють так звану «групу опору» прийняття України до ЄС. Зокрема при укладанні тексту Посиленої Угоди між Україною і ЄС у березні 2007 з нього були виключені згадування про перспективу членства. «Будь-які згадки про перспективу вступу України до Євросоюзу були виключені з проекту посиленої угоди Україна — ЄС через позицію Франції», писало впливове німецьке видання Frankfurter Allgemeine Zeitung. Позиція Італії залежить від внутрішнього політичного розкладу цієї країни. Так, під час передвиборчих перегонів у цій країні уряд Сільвіо Берлусконі давав дипломатичні сигнали, що готовий підтримати євроінтеграційні прагнення України. Його політичний супротивник Романо Проді навпаки заявив, що «перспективи України вступити до ЄС такі самі, як і в Новій Зеландії».

Відповідно до політики Східного партнерства, Україна може стати членом Європейського Союзу. 27 лютого 2014 року Європейський Парламент ухвалив резолюцію, якою визнано право України «подати заявку на членство в Союзі за умови дотримання принципів демократії, дотримання основних свобод та прав людини та меншин та забезпечення верховенства права». 27 червня 2014 Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу заявив, що Угода про асоціацію є початком вступу України в ЄС^[39]. Того ж дня Комісар ЄС із питань розширення Штефан Фюле заявив, що він вірить у майбутнє членство України в ЄС^[40]. У березні 2016 року президент Європейської комісії Жан-Клод Юнкер заявив, що Україні потрібно не менше 20—25 років для вступу в ЄС і НАТО. У червні 2018 року п'ятий президент України Петро Порошенко заявив, що очікує на приєднання України до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору до 2030 року.

На X сесії Міжпарламентської асамблеї Україна-Польща-Литва, яка завершилася 8 червня 2019 року в Києві, сторони підписали підсумковий документ, який містить домовленість щодо стратегії 2025 і 2027 років як періоду для можливого вступу України до ЄС. У 2027 році, коли Литва буде вдруге головувати в ЄС, питання України буде головним питанням порядку денного. Якщо ця можливість не буде використана, то наступне «вікно» відкриється 2039 році, коли Польща буде головувати в ЄС, а Литва буде головувати лише у 2041 році^[41]. 23 липня 2020 року Польща, Литва й Україна створили тристоронню платформу для політичного, економічного, культурного й соціального співробітництва між собою — Люблінський трикутник, метою якого є підтримка інтеграції України в ЄС та НАТО.

У лютому 2021 року лідер головуючого Християнсько-демократичного союзу Німеччини Армін Лашет, якого вважають ймовірним наступником Ангели Меркель на посаді канцлера ФРН, підтримав ідею розширення Євросоюзу та надання Україні європейської перспективи^[42].

Доволі багато експертів вважає, що в часи погіршення відносин Росії і ЄС^[43], для України відкривається вікно можливості вступу в Європейський Союз. Павло Клімкін зазначив, що Україна досі не відповідає жодному критерію вступу в Європейський Союз, оскільки не має усталеної демократії, верховенства права і повноцінної ринкової економіки. За його словами, перший шанс був втрачений на початку 2005 року, коли Ющенко переконали не подавати заявку, а в 2014 році це було зробити набагато складніше^[44].

У Європейському парламенті 11 лютого 2021 року оприлюднили доповідь, присвячену успіхам України в імplementації Угоди про асоціацію з Європейським союзом. У документі висвітлені як основні успіхи України на цьому шляху, так і провали або моменти, які гальмують процес реформ у країні. Загалом, у Європейському Союзі поки що не готові офіційно говорити про

перспективи вступу України до лав країн-членів, однак європейська перспектива України визнається^[45].

1 липня 2022 року до зали Верховної Ради України урочисто внесли прапор ЄС. Ця надзвичайно символічна подія нагадала внесення державного прапора після відновлення незалежності України.

Двосторонні декларації про підтримку європейської перспективи України підписали:

Сторона	Повідомлення	Посилання
 <u>Австрія</u>		
 <u>Бельгія</u>		
 <u>Болгарія</u>	19 лютого 2022	[46]
 <u>Велика Британія</u>		
 <u>Греція</u>		
 <u>Данія</u>		
 <u>Естонія</u>	19 травня 2021	[47]
 <u>Ірландія</u>		
 <u>Іспанія</u>		
 <u>Італія</u>		
 <u>Кіпр</u>		
 <u>Латвія</u>	8 травня 2021	[48]
 <u>Литва</u>	18 березня 2021	[49]

 <u>Люксембург</u>		
 <u>Мальта</u>		
 <u>Нідерланди</u>		
 <u>Німеччина</u>		
 <u>Польща</u>	3 травня 2021	^[50]
 <u>Португалія</u>		
 <u>Румунія</u>		^[51]
 <u>Словаччина</u>	2 листопада 2021	^[52]
 <u>Словенія</u>	15 грудня 2021	^[53]
 <u>Угорщина</u>		
 <u>Фінляндія</u>		
 <u>Франція</u>		
 <u>Хорватія</u>	8 грудня 2021	^[54]
 <u>Чехія</u>		
 <u>Швеція</u>		

Після розмови Президента України Володимира Зеленського з президенткою Єврокомісії Урсулою фон дер Ляйєн, 28 лютого 2022 року він підписав заявку на членство України в ЄС^[2]. Раніше Урсула фон дер Ляйєн в інтерв'ю Еuronews заявила, що «згодом Україна має вступити до ЄС, ця країна — одна з нас, і ми хочемо бачити її у європейській сім'ї»^[55].

11 березня 2022 року на саміті у Версалі глави держав та урядів ЄС обговорили заявку України на членство. Глава представництва ЄС Матті Маасікас заявив згодом, що «процес почався»^{[56][57]}. 14 березня прем'єр-міністр Литви Інгріда Шимоніте заявила, що Україна як ніхто інший заслужила членство в ЄС^[58]. 21 березня єврокомісар із питань розширення і сусідства Олівер Варгеї повідомив, що Рада міністрів закордонних справ ЄС почала роботу над висновком щодо заявки України на членство та пообіцяв, що вони будуть працювати настільки швидко, наскільки це є можливим^[59].

Статус кандидата

Карта Європейсько Союзу після вступу України

23 червня 2022 року відбувається саміт Європейської ради в Брюсселі. Лідери країн ЄС почали з обговорення останніх подій, пов'язаних з війною Російської Федерації проти України, включаючи її вплив на глобальну кризу продовольчої безпеки, а також обговорили продовження підтримки України. Також на ньому було обговорено заявки трьох держав про членство: України, Молдови та Грузії, з яких статус кандидата отримали Молдова та Україна. За таке рішення 27 країн-членів ЄС проголосували одногосно. Цю новину оприлюднив голова Європейської ради Шарль Мішель у своєму твіттері.^[15]

Тема 6 Угода про асоціацію

1. Порядок денний асоціації Україна — ЄС

2. Безвізовий режим

3. Авіаційний безвіз

4. Промисловий безвіз

5. Митний безвіз

6. Єнергетичний безвіз

7. Транспортний безвіз

З метою переведення відносин між Україною та ЄС від формату «партнерства та співробітництва» до «політичної асоціації та економічної інтеграції» наразі ведуться переговори щодо

- нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво
- низки галузевих угод та домовленостей, які її доповнюватимуть в окремих сферах відносин між Україною та ЄС.

5 березня 2007 розпочато переговори про укладення нової угоди, яка має замінити Угоду про партнерство та співробітництво. Представники ЄС наполягали на укладанні стратегічних

відносин з Україною як із країною сусідом. Під час паризького Саміту Україна — ЄС (вересень 2008) досягнуто компромісного рішення щодо назви цієї угоди як Угоди про асоціацію.

Важливою складовою частиною нової Угоди є створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, яка передбачає максимально глибоку економічну інтеграцію на основі домовленостей, досягнутих під час двосторонніх переговорів із ЄС щодо вступу України до СОТ. Проведено всі раунди переговорів, останній XXI раунд відбувся 11 листопада 2011 року.

Порядок денний асоціації Україна — ЄС

16 червня 2009 р. під час засідання Ради з питань співробітництва Україна — ЄС політично схвалено «Порядок денний асоціації Україна — ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію», який є новим практичним інструментом на заміну Плану дій Україна — ЄС для підготовки Сторін до реалізації Угоди про асоціацію до моменту набуття нею чинності.

Документ підготовлено на принципах:

- політичної асоціації та економічної інтеграції,
- спільної участі, спільної відповідальності та спільної оцінки.

Предбачено щорічний перегляд та запровадження механізму моніторингу його реалізації.

Моніторинг того, як Україна виконує свої зобов'язання в рамках Порядку денного асоціації, та оцінку виконання Україною чинного до весни 2009 р. Плану дій Україна — ЄС здійснює як Європейська Комісія, так і українське громадянське суспільство. Європейська Комісія слідкує за результатами (передусім щодо реалізації реформ) в рамках традиційного щорічного аналізу поступу в межах Європейської політики сусідства.

Українське громадянське експертне середовище здійснювало власну оцінку виконання дійсного в минулому Плану дій Україна — ЄС, та проводить оцінку виконання зобов'язань у рамках чинного Порядку денного асоціації. У травні 2010 року в Україні стартував Громадський моніторинг Порядку денного асоціації Україна — ЄС. У 2013 році був оприлюднений моніторинговий звіт щодо прогресу у виконанні зобов'язань у сфері охорони довкілля в рамках Порядку денного асоціації Україна — ЄС та виконання Дорожніх карт Східного партнерства за 2012 рік.

На цей час проведено всі 21 раунди переговорів та готується XVII саміт Україна — ЄС, який очікувався на 22 листопада 2013 року. Саміт відбувся 28 листопада 2013 року, але обіцяну асоціацію В. Янукович не підписав під тиском Путіна. Внаслідок цього в листопаді в Києві, а згодом і по Україні піднявся масовий протест, відомий як Євромайдан. Він продовжувався три місяці, перетік у революцію та загальну нестабільність, пов'язану з агресією Росії і призивів до зміни української влади. Ключовими подіями стали підписання політичної частини Угоди 21 березня 2014 р., а 27 червня 2014 р. — економічної (тобто вже повністю) Угоди про Асоціацію (ратифіковано 2017 року).

Безвізовий режим

---

18 грудня 2015 Європейська комісія підтвердила готовність України до безвізового режиму з ЄС^[60]. При чому додаткових вимог не висувались, але потрібно виконувати вже взяті Україною зобов'язки.

Звіт направили Раді ЄС та Європейському парламенту, і на основі цього документа затвердили рішення щодо лібералізації візового режиму^[61].

Беручи до уваги загальні відносини між Україною та ЄС, Європейська комісія представила на початку 2016 законодавчу пропозицію внести зміни до Регламенту (ЄС) № 539/2001^[60].

Навесні 2017 року Європейський Союз завершив усі процедури для запровадження безвізового режиму для України.

Опівночі на 11 червня 2017 року громадяни України з біометричними паспортами отримали право на безвізові поїздки до країн-членів Шенгенської угоди^[62] з 26.02.2022 візові вимоги скасувала остання країна Євросоюзу — Ірландія.

Безвіз у інших сферах

Отримання Україною безвізового режиму з ЄС стало одним з найбільших досягнень країни на шляху євроінтеграції. Слово «безвіз» стало настільки вагомим, що його почали використовувати для популяризації інших важливих ініціатив, які мають прибрати бар'єри між Україною та ЄС.^[63]

Авіаційний безвіз

Авіаційний безвіз, або Спільний європейський авіаційний простір передбачає взаємне відкриття ринків пасажирських, вантажних і поштових авіаперевезень між ЄС і сусідніми з ним країнами.

Угода забезпечує створення спільного авіапростору між Україною та ЄС на основі ідентичних правил авіабезпеки польотів. В угоді також йдеться про відповідність організації повітряного руху, соціального забезпечення працівників, роботи систем комп'ютерного бронювання, захисту довкілля та забезпечення прав споживачів. Реалізація угоди відбуватиметься у два етапи, що передбачає поступове приведення положень законодавства України у відповідність до вимог і стандартів ЄС.

12 жовтня 2021 року, Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль, посол Словенії (країни, яка головує на той момент у ЄС — ред.) в Україні Томаж Менцин та голова зовнішньополітичної служби Євросоюзу Жозеп Боррель підписали в Києві угоду між Україною та Європейським союзом про спільний авіаційний простір. Підписання відбулась в рамках 23-го саміту Україна-ЄС в українській столиці.^[64]

17 лютого 2022 року, Верховна Рада України ратифікувала угоду між Україною та ЄС про спільний авіаційний простір. За відповідне рішення поголосували 311 народних депутатів.^[65]

Промисловий безвіз

Промисловим безвізом називають Угоду про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, скорочено АСАА).

Підписання цієї угоди дасть змогу вітчизняним експортерам маркувати свою продукцію знаком СЕ та вільно продавати її на ринку ЄС без додаткової сертифікації. Також без додаткової сертифікації до України можна буде вільно завозити та продавати на українському ринку виготовлену будь-де продукцію, марковану європейським знаком відповідності СЕ. Це полегшить життя імпортерам в Україні та зменшить контрабанду.^[66]

Митний безвіз

Митним безвізом називають приєднання до конвенції про процедуру спільного транзиту та до конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами.

Митний безвіз — це швидше переміщення товарів між країнами європейського регіону, менше бюрократії на самій митниці, менше можливостей для зловживань, обмін даними з сусідніми митницями фактично в режимі реального часу.

Європейська комісія 7 липня 2022 року ухвалила рішення про запрошення України до конвенції про процедуру спільного транзиту (NCTS) та до конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами.^[67]

Об'єднаний комітет конвенцій про спільний транзит (NCTS) та спрощення формальностей 26 серпня 2022 року ухвалив офіційне рішення запросити Україну приєднатися до них із 1 жовтня 2022 року.^[68]

30 серпня 2022 року Володимир Зеленський підписав проголосовані Верховною Радою закони, які є головною передумовою для приєднання України до так званого митного безвізу з Європейським Союзом.^[69]

Енергетичний безвіз

Енергетичний безвіз — приєднання до енергосистеми континентальної Європи ENTSO-E.

Завдяки синхронізації з європейською системою, Україна може вільно експортувати та імпортувати електрику в та з ЄС. Приєднання означає також, що українські мережі фізично були відключені від російських і білоруських.

16 березня 2022 року Україна приєдналася до синхронної мережі континентальної Європи, а саме ENTSO-E.^[70]

Транспортний безвіз

Транспортний безвіз, або Угода про вантажні перевезення автомобільним транспортом скасовує необхідність отримання українськими перевізниками відповідних дозволів для здійснення двосторонніх та транзитних перевезень в держави ЄС та дозволяє уникнути зупинки експорту української продукції через автомобільні пункти пропуску.

29 червня 2022 року у французькому Ліоні Україна та Європейський Союз підписали Угоду про вантажні перевезення автомобільним транспортом.^[71]

Цифровий безвіз

Україна хоче стати частиною Єдиного цифрового ринку Євросоюзу. Ідеться передусім про три сфери: телекомунікації, електронну комерцію та електронні довірчі послуги. На практиці цифровий безвіз означатиме, наприклад, відсутність бар'єрів для електронної торгівлі між Україною та ЄС або можливість використовувати електронний цифровий підпис у зовнішньоекономічній діяльності. Серед цілей також розвиток широкосмугового доступу до інтернету й вивільнення частот для запровадження зв'язку 5G.

Тема 7 Безпека та оборона

1. Торговельно-економічне співробітництво
2. Юстиція і внутрішні справи
3. Енергетика
4. Охорона довкілля
5. Фінанси
6. Транспорт

Засади співробітництва між ЄС та Україною у реалізації Європейської політики безпеки та оборони визначають такі угоди (підписані 13 червня 2005 року):

- «Про визначення загальної схеми участі України в операціях ЄС із врегулювання криз»^[1].
- «Про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом»^[2].

Україна приєднується до заяв та позицій ЄС із регіональних та міжнародних проблем (станом липень 2009 р. Україна приєдналася до 90 % заяв). Порушується питання залучення України на етапі їх підготовки.

Схвалено Робочий план співробітництва між Збройними Силами України та Генеральним секретаріатом Ради ЄС у сфері Європейської політики безпеки та оборони на 2009 рік.

16 жовтня 2008 року започатковані перші неформальні зустрічі Міноборони України з Європейським оборонним агентством.

Україна бере участь у поліцейській місії ЄС у Боснії та Герцеговині (п'ять представників від МВС).

Опрацьовується питання участі України у військово-морській операції ЄС «Atalanta», яка розпочата у грудні 2008 р. в рамках Європейської політики безпеки та оборони для боротьби з актами піратства біля узбережжя Сомалі.

Торговельно-економічне співробітництво

Обсяг торгівлі товарами та послугами між Україною та ЄС за перший квартал 2009 року, під час всесвітньої економічної кризи, зменшився в порівнянні з аналогічним періодом 2008 на 55,2 % та склав 6,32 млрд дол. США, у тому числі:

- експорт — на 59,5 % і склав 2,75 млрд дол. США
- імпорт — на 52,3 % і склав 3,57 млрд дол. США
- від'ємне для України сальдо — 820 млн дол. США.

Основними статтями українського експорту до ЄС були: чорні метали та вироби з них, енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки, руди, зернові культури, одяг текстильний, жири та олії тваринного або рослинного походження, деревина і вироби з деревини, електричні машини і устаткування.

Основними статтями імпорту в Україну з ЄС були: котли, машини, апарати і механічні пристрої, наземні транспортні засоби, крім залізничних, електричні машини і устаткування, фармацевтична продукція, полімерні матеріали, пластмаси, енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки, папір та картон.

Юстиція і внутрішні справи

Співробітництво між Україною та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки здійснюється в рамках Плану дій Україна — ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки (План дій ЮСБ, затверджений у червні 2007 р.) та Плану-графіку його імплементації (затверджений у квітні 2008 р.).

Під час Спільного засідання Підкомітету № 6 Україна — ЄС «Юстиція, свобода та безпека» (12—13 травня 2009) проведено чергову спільну оцінку стану виконання Плану-графіку.

Питання співпраці у сфері ЮВС обговорювалося під час засідання міністрів юстиції та внутрішніх справ у форматі Україна-Трійка ЄС (3 червня 2009 року).

Енергетика

Співробітництво України з ЄС у сфері енергетики здійснюється відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі, підписаного 1 грудня 2005. Меморандум охоплює такі сфери:

- Ядерна безпека.
- Інтеграція ринків електроенергії та газу.
- Підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів.
- Структурна реформа, підвищення стандартів із техніки безпеки та охорони довкілля у вугільній галузі.
- Енергоефективність.

З метою оцінки стану виконання Меморандуму сторонами щороку схвалюється відповідний звіт. Третій спільний звіт щодо імплементації Меморандуму було схвалено на Саміті Україна — ЄС у вересні 2008 р.

Охорона довкілля

Співробітництво України і Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього природного середовища є важливим чинником у двосторонніх відносинах України і ЄС і здійснюється за кількома актуальними для обох сторін напрямками:

1. Створення Регіонального екологічного центру України
2. Отримання бюджетної підтримки в сектор охорони довкілля
3. Співробітництво з Європейською агенцією довкілля
4. Зміна клімату

Фінанси

Європейський Союз за 5 років (2014—2019) надав Україні 15 мільярдів євро і має намір продовжувати фінансову підтримку по мірі реалізації реформ у країні^[72].

Транспорт]

Пріоритетними напрямками співробітництва України та ЄС у галузі транспорту є:

- розвиток транспортної інфраструктури України та її інтеграції до загальноєвропейської транспортної системи;
- підвищення рівня безпеки на транспорті та адаптація відповідного національного законодавства із залученням проекту ЄК TWINNING;
- модернізація та оновлення основних фондів і рухомого складу транспорту;

Тема 8 Хронологія відносин України з Євросоюзом

1. Саміти Україна — ЄС
2. Громадська думка
- 3.

Представництво ЄС у Києві

Володимир Гройсман із Високим представником ЄС із закордонних справ та безпекової політики Федерікою Могеріні

- 1991 — Декларація ЄС щодо України.
- 1992 — перша зустріч Україна — ЄС на найвищому рівні.
- 1993 — підписана угода між Європейськими спільнотами та Україною про торгівлю текстильними виробами, відкриття представництва Комісії європейських спільнот в Україні.
- 1994 — Верховна Рада України ратифікувала Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС.
- 1995 — перше засідання Спільного комітету Україна — ЄС, створення представництва України при Європейських спільнотах.
- 1996 — Європейський Союз визнав за Україною статус країни з перехідною економікою. Рада Європейського Союзу прийняла план дій щодо України.
- 1997 — підписано угоду між Європейською спільнотою з вугілля та сталі та урядом України про торгівлю сталеливарними виробами.
- 1998 — набуття чинності угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, Україна офіційно заявила про прагнення набути статусу асоційованого членства ЄС,

прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»^[3].

- 1999 — ЄС підтвердив намір сприяти вступу України до Світової організації торгівлі, початок роботи щодо запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
- 2004 — на саміті Україна — ЄС євроінтеграційні очікування України були підірвані у зв'язку з неотриманням статусу країни з ринковою економікою від ради міністрів ЄС. Однак це сталося до Помаранчевої революції.
- 2005 — Рада Європейського Союзу надала Україні статус країни із ринковою економікою, черговий саміт.
- 5 березня 2007 — розпочато переговори про укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво.
- 2008 — набуття чинності угодами про спрощення візового режиму та реадмісію між Україною та ЄС^[3 4].
- 2008 — під час паризького саміту Україна — ЄС досягнуто компромісне рішення щодо назви нової посиленої угоди як Угоди про асоціацію.
- 7 травня 2009 — Україна стала учасницею ініціативи ЄС «Східне партнерство»
- 16 червня 2009 — під час засідання Ради з питань співробітництва Україна — ЄС політично схвалено «Порядок денний асоціації Україна — ЄС».
- 25 лютого 2010 — Європарламент схвалив резолюцію по ситуації в Україні, в якій, зокрема, визнається право України на приєднання до ЄС. Також Єврокомісії надається мандат задля роботи над «дорожньою картою» безвізових подорожей між Україною та країнами ЄС^[73].
- 2013 — на брюссельському саміті було ухвалено спільну заяву, в якій зазначено, що Україна «рішуче налаштована виконувати» умови ЄС для того, щоб сторони змогли підписати Угоду про асоціацію та зону вільної торгівлі.
- 21 листопада 2013 — Кабінет міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом, внаслідок цього по всій території країни почались масові демонстрації проти призупинення процесу євроінтеграції^{[74][75]}. 24 листопада у Києві відбулась масова акція протесту, в якій взяли участь понад мільйон людей^[76].
- 21 березня 2014 — у Брюсселі було підписано політичну частину Угоди про асоціацію з ЄС за участі українського прем'єр-міністра Арсенія Яценюка.
- 27 червня 2014 — Президент України Петро Порошенко підписав другу (економічну) частину Угоди про асоціацію з ЄС.
- 16 вересня 2014 — Європейський парламент ратифікував Угоду про асоціацію між Україною і Європейським Союзом синхронно з Верховною Радою України (через телеміст за допомогою Skype).
- 1 листопада 2014 — вступило в силу тимчасове застосування Угоди про Асоціацію.
- 23 лютого 2017 — Верховна Рада ратифікувала Угоду між Урядом України і Європейським Союзом про участь України у програмі COSME^{[77][3 5]}.
- 13 липня 2017 — на саміті Україна — ЄС у Києві завершено процес ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і набуття чинності безвізового режиму з Євросоюзом для громадян України^[78].
- 9 липня 2018 — відбувся Саміт Україна — ЄС. Це 20 ювілейний саміт^[79].
- 12 жовтня 2021 — на саміті Україна — ЄС у Києві підписано угоду про Спільний авіаційний простір^[26].
- 28 лютого 2022 — Президент України Володимир Зеленський підписав заявку на вступ України до ЄС за прискореною процедурою.
- 1 березня 2022 — Прийняття заявки Європейським парламентом та її розгляд.

- 8 квітня 2022 — Європейська комісія передала Україні опитувальник для отримання статусу кандидата.
- 18 квітня 2022 — Президент України Володимир Зеленський передав главі представництва ЄС в Україні першу частину опитувальника для отримання статусу кандидата.
- 9 травня 2022 — Україна заповнила другу частину опитувальника для отримання статусу кандидата.
- 17 червня 2022 — Європейська комісія рекомендувала Європейській раді надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС^[35].
- 23 червня 2022 — Україна отримала статус кандидата на членство у ЄС.^[15]
- 1 жовтня 2022 — приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту та до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами.

Саміти Україна — ЄС

№	Дата зустрічі	Місто	Країна
1-й	5 вересня 1997 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
2-й	16 жовтня 1998 року	<u>Відень</u>	 <u>Австрія</u>
3-й	23 липня 1999 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
4-й	15 вересня 2000 року	<u>Париж</u>	 <u>Франція</u>
5-й	11 вересня 2001 року	<u>Ялта</u>	 <u>Україна</u>
6-й	4 липня 2002 року	<u>Копенгаген</u>	 <u>Данія</u>
7-й	7 жовтня 2003 року	<u>Ялта</u>	 <u>Україна</u>
8-й	8 липня 2004 року	<u>Гаага</u>	 <u>Нідерланди</u>
9-й	1 грудня 2005 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
10-й	27 жовтня 2006 року	<u>Гельсінкі</u>	 <u>Фінляндія</u>
11-й	14 вересня 2007 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
12-й	9 вересня 2008 року	<u>Евіан</u>	 <u>Франція</u>
13-й	4 грудня 2009 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
14-й	22 листопада 2010 року	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>

№	Дата зустрічі	Місто	Країна
15-й	19 грудня 2011 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
16-й	25 лютого 2013 року	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>
17-й	27 квітня 2015 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
18-й	24 листопада 2016 року	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>
19-й	13 липня 2017 року	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
20-й	9 липня 2018 року	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>
21-й	8 липня 2019 року ^[80]	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
22-й	6 жовтня 2020 року ^[81]	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>
23-й	12 жовтня 2021 року ^[82]	<u>Київ</u>	 <u>Україна</u>
24-й	24 червня 2022 року	<u>Брюссель</u>	 <u>Бельгія</u>

Громадська думка

Після початку російського вторгнення в Україну підтримка вступу до ЄС зросла до рекордних 91 %.^[10] У перші дні широкомасштабної російсько-української війни відбувся ріст з 68 % до 86 %, далі ріст продовжився і станом на кінець березня становить 91 % — абсолютний рекорд за всі роки досліджень.^[11]

При цьому більшість (56 %) переконані, що Україна стане членом Євросоюзу за протягом одного-двох років, 23 % — за п'ять років. Також дещо зменшилася кількість тих, хто вірить, що Україна приєднається до Європейського Союзу у дуже короткій перспективі (з 61 % до 56 %), і зросла кількість тих, хто вірить у вступ до Союзу за п'ять років (з 13 % до 23 %).^[83]

Дата	Інтеграція			Агенція
	в ЄС	в МС	Статус-кво	

2008.01	63 %			BBC News
2009.06	34 %			ЄРМВ ^[84]
2010.05	53 %			GfK ^[85]
2011.11	42 %	40 %		МРІ ^[86]
2011.11	45 %	34 %		Центр Разумкова ^[87]
2011.12	40 %	33 %		ДемІніціативи
2012.08	32 %	42 %		МРІ ^[86]
2012.12	48 %	32 %		ДемІніціативи ^[88]
2013.03	50 %	37 %		Рейтинг
2013.06	59 %	24 %		DW-Trend ^[89]
2013.10	53 %	34 %		Рейтинг ^[90]
2013.11	39 %	37 %		КМІС ^[91]
2013.12	46 %	36 %		R&B Group ^[92]
2013.12	47 %	36 %		ДемІніціативи
2013.12	43 %	30 %	20 %	R&B Group ^[93]
2014.01	38 %	29 %	25 %	Соціополіс ^[94]

2014.02	41 %	36 %		МРІ ^[86]
2014.02	47 %	38 %		СОЦИС ^[95]
2014.03	62 %	38 %		СОЦИС
2014.03	50 %	27 %		GfK ^[96]
2014.03	53 %	28 %		МРІ ^[86]
2014.12	73 %			DW-Trend ^[97]
2015.03	52 %	12,6 %	22,6 %	Центр Разумкова ^[98]
2022.03	86 %	9 %	5 %	Рейтинг ^[99]
2022.03	91 %	5 %	4 %	Рейтинг ^[83]
2022.07	91 %	3 %	6 %	Інфо Сапієнс ^[100]

Перелік літератури

1. Population on 1 January. ec.europa.eu. Eurostat. Процитовано 29 січня 2022.
2. ↑ Перейти до: ^{а б в г} IMF World Economic Outlook Database, October 2017. International Monetary Fund. Архів оригіналу за 24 January 2018. Процитовано 22 грудня 2016.
3. ↑ Treisman, Rachel (28 лютого 2022). Ukraine wants to join the EU. Here's how that would work. NPR (англ.). Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 28 березня 2022.
4. ↑ Перейти до: Presidents of 8 EU states call for immediate talks on Ukrainian membership. Reuters (англ.). 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 27 березня 2022. Процитовано 28 березня 2022.
5. ↑ Ukraine belongs in EU, Commission chief von der Leyen says. POLITICO (амер.). 28 лютого 2022. Процитовано 9 липня 2022.
6. ↑ Європарламент рекомендував надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС [The European Parliament has recommended that Ukraine be granted EU candidate status]. www.eurointegration.com.ua (укр.). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 31 березня 2022. Процитовано 28 березня 2022.
7. ↑ European Council (11 березня 2022). Statement of the heads of state or government, meeting in Versailles, on the Russian military aggression against Ukraine, 10 March

2022. Consilium (bg, es, cs, da, de, et, el, en, fr, ga-IE, hr, it, lv, lt, hu, mt, nl, pl, pt, ro, sk, sl, fi, sv, ru). Архів оригіналу за 20 квітня 2022. Процитовано 28 березня 2022.
8. ↑ Ukraine: EU chief offers Kyiv fast track to membership. DW. 8 квітня 2022. Архів оригіналу за 8 квітня 2022. Процитовано 8 квітня 2022.
  9. ↑ Шлях до членства у ЄС - Україна вже завершила роботу над опитувальником. www.eurointegration.com.ua (укр.). 17 квітня 2022. Архів оригіналу за 9 травня 2022. Процитовано 9 травня 2022.
  10. ↑ Україна заповнила фінальну частину опитувальника ЄС для кандидатського статусу. www.eurointegration.com.ua (укр.). 9 травня 2022. Архів оригіналу за 9 травня 2022. Процитовано 9 травня 2022.
  11. ↑ Перейти до: Welle (www.dw.com), Deutsche. European Commission recommends Ukraine be granted EU candidate status | DW | 17.06.2022. DW.COM (en-GB). Процитовано 17 червня 2022.
  12. ↑ Перейти до:^a ^b Ukraine Likely to Win Initial EU Backing for Path to Membership. Bloomberg News (англ.). 9 червня 2022. Процитовано 13 червня 2022.
  13. ↑ Перейти до: Ukraine should get E.U. candidate status, European Commission recommends. Washington Post (амер.). ISSN 0190-8286. Процитовано 17 червня 2022.
  14. ↑ Перейти до:^a ^b Кандидат авансом: 7 вимог, які має виконати Україна, щоб ЄС не скасував її новий статус. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 18 червня 2022.
  15. ↑ Перейти до: Європарламент підтримав кандидатський статус для України і Молдови. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 23 червня 2022.
  16. ↑ Перейти до: Grant EU candidate status to Ukraine and Moldova without delay, MEPs demand | News | European Parliament. www.europarl.europa.eu (англ.). 23 червня 2022. Процитовано 23 червня 2022.
  17. ↑ Перейти до:^a ^b Україна офіційно отримала статус кандидата на вступ в ЄС. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 23 червня 2022.
  18. ↑ Перейти до:^a ^b ЛІДЕРИ ЄС ПІДТРИМАЛИ ВІДКРИТТЯ ПЕРЕГОВОРІВ З УКРАЇНОЮ І МОЛДОВОЮ. Європейська правда (укр.). Процитовано 14 грудня 2023.
  19. ↑ EU accession process : step by step.
  20. ↑ Перейти до:^a ^b Vidnyanskyj, Stepan (2016). Європейська політика України: основні етапи, проблеми та перспективи реалізації. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки (англ.). № 25. ISSN 2411-345X. Процитовано 8 лютого 2023.
  21. ↑ Про Основні напрями зовнішньої політики України. Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 8 лютого 2023.
  22. ↑ Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 8 лютого 2023.
  23. ↑ Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 8 лютого 2023.
  24. ↑ Кабінет Міністрів України - Угода про асоціацію. www.kmu.gov.ua (ua). Процитовано 10 лютого 2023.
  25. ↑ Ukraine crisis: EU signs association deal. BBC News (en-GB). 21 березня 2014. Архів оригіналу за 28 березня 2022. Процитовано 28 березня 2022.
  26. ↑ Ukraine - Trade. European Commission. Архів оригіналу за 9 січня 2021. Процитовано 28 березня 2022.
  27. ↑ Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. Consilium (bg, es, cs, da, de, et, el, en, fr, ga-IE, hr, it, lv, lt, hu, mt, nl, pl, pt, ro, sk, sl, fi, sv). Архів оригіналу за 16 жовтня 2019. Процитовано 28 березня 2022.

28. ↑ Вступ до НАТО і ЄС закріпили в Конституції. Що це означає. BBC News Україна (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
29. ↑ Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору). Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
30. ↑ Країни ЄС, які у 2021 році підписали Декларації про європейську перспективу України | Євроінтеграційний портал. eu-ua.kmi.gov.ua (укр.). 29 грудня 2021. Архів оригіналу за 12 серпня 2022. Процитовано 20 червня 2022.
31. ↑ Євростратегія Зеленського: як Україна планує боротися за вступ до ЄС. www.eurointegration.com.ua (укр.). 12 КВІТНЯ 2021. Процитовано 20 червня 2022.
32. ↑ Болгарія зобов'язалася підтримати вступ України в ЄС. www.eurointegration.com.ua (укр.). 19 ЛЮТОГО 2022. Архів оригіналу за 8 квітня 2022. Процитовано 9 травня 2022.
33. ↑ Україна офіційно спрямувала у Брюссель заявку на членство в ЄС. Європейська правда (ua). 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. Процитовано 1 березня 2022.
34. ↑ З Україною ЄС буде міцнішим": Зеленський у Європарламенті. Йому аплодують стоячи. Українська правда (ua). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 1 березня 2022.
35. ↑ Європарламент рекомендував надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Українська правда (ua). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 1 березня 2022.
36. ↑ Перейти до: The European Commission recommends to Council confirming Ukraine, Moldova and Georgia's perspective to become members of the EU and provides its opinion on granting them candidate status. European Commission - European Commission (англ.). Процитовано 6 лютого 2023.
37. ↑ 8 президентів держав ЄС виступили за пришвидшений вступ України до Євросоюзу. Європейська правда (ua). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 1 березня 2022.
38. ↑ Перейти до: Євросоюз передав Києву опитувальник для отримання статусу кандидата. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
39. ↑ Перейти до: Заявка Украины на вступление в ЕС: каковы дальнейшие шаги – DW – 07.05.2022. dw.com (рос.). Процитовано 6 лютого 2023.
40. ↑ Єврокомісія оцінить відповідність України двом основним критеріям для членства - посол ЄС. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
41. ↑ Свобода, Радіо (18 квітня 2022). Зеленський передав голові місії ЄС в Україні заповнений опитувальник щодо вступу до блоку. Радіо Свобода (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
42. ↑ Володимир Зеленський передав Матті Маасікасу заповнену анкету-опитувальник для отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Архів оригіналу за 18 квітня 2022. Процитовано 18 квітня 2022.
43. ↑ Перейти до:^a Опитувальник ЄС та відповіді на нього для набуття Україною статусу кандидата в ЄС | Євроінтеграційний портал. eu-ua.kmi.gov.ua (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
44. ↑ Київ відправив до ЄС першу частину опитувальника щодо членства, готує другу. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.
45. ↑ Україна заповнила фінальну частину опитувальника ЄС для кандидатського статусу. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 6 лютого 2023.

46. ↑ Duda: Poland supports accelerated path of Ukraine's affiliation with EU. Interfax-Ukraine (англ.). Архів оригіналу за 26 лютого 2022. Процитовано 26 лютого 2022.
47. ↑ Словенія виступила за надання Україні перспективи членства у ЄС. Європейська правда (ua). 27 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. Процитовано 1 березня 2022.
48. ↑ Словаччина пропонує створити спеціальну процедуру для приєднання України до ЄС. Європейська правда (ua). 27 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. Процитовано 1 березня 2022.
49. ↑ 8 президентів держав ЄС виступили за пришвидшений вступ України до Євросоюзу. Європейська правда (ua). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 1 березня 2022.
50. ↑ Угорщина підтримала прискорений вступ України до ЄС. Європейська правда (ua). 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. Процитовано 1 березня 2022.
51. ↑ Сенат Польщі одностайно закликав ЄС підтримати швидкий вступ України. Українська правда (ua). 9 березня 2022. Архів оригіналу за 9 березня 2022. Процитовано 9 березня 2022.
52. ↑ На саміті Євросоюзу в червні будуть ухвалені рішення щодо наступних етапів на шляху України до ЄС - Жовква. Інтерфакс-Україна (укр.). Архів оригіналу за 5 травня 2022. Процитовано 29 травня 2022.
53. ↑ Стартувала кампанія Embrace Ukraine на підтримку кандидатства України в члени ЄС. www.ukrinform.ua (укр.). Процитовано 18 червня 2022.
54. ↑ Стефанішина: три країни ЄС – проти надання Україні статусу кандидата на членство. Європейська правда (українською). 9 червня 2022. Процитовано 24 липня 2022.
55. ↑ Ukraine Likely to Win Initial EU Backing for Path to Membership. Bloomberg.com. 9 червня 2022. Процитовано 10 червня 2022.
56. ↑ Germany, France, Italy and Romania supported the immediate granting of EU candidate status to Ukraine. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
57. ↑ Шольц про рух України до ЄС: темпи залежать від кандидата. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
58. ↑ Макрон пояснив, як Україну просуватимуть на шляху до членства в Євросоюзі. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
59. ↑ Данія готова підтримати надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
60. ↑ Нідерланди просять Брюссель про чіткі умови для подальшої євроінтеграції України - ЗМІ. www.eurointegration.com.ua (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
61. ↑ Єврокомісія рекомендувала надати Україні статус кандидата в ЄС. Радіо Свобода (укр.). Процитовано 17 червня 2022.
62. ↑ Перейти до:^a European Council conclusions, 23-24 June 2022.
63. ↑ Les Vingt-sept accordent à l'Ukraine et à la Moldavie le statut de candidat à l'Union européenne. Le Monde.fr (фр.). 23 червня 2022. Процитовано 24 червня 2022.
64. ↑ Перейти до:^aВисновок Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі
65. ↑ Саміт на половині шляху: як Україна виконує 7 вимог до кандидата у члени ЄС. Європейська правда (укр.). Процитовано 1 жовтня 2023.
66. ↑ Валерія, Радченко (27 жовтня 2021). Якими були наслідки минулорічної конституційної кризи та як уникнути таких подій у майбутньому обговорили представники органів влади і громадськості. НАЗК (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
67. ↑ Конституційна криза в Україні. dejure.foundation. Процитовано 5 листопада 2023.
68. ↑ Венеційська комісія рекомендує переглянути процедуру відбору та призначення суддів Конституційного Суду. LB.ua. 15 грудня 2020. Процитовано 5 листопада 2023.

69. ↑ Конституційний зуд: які шляхи виходу з кризи лишило рішення Венеційської комісії. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
70. ↑ ЄС має зупинити катастрофу в Україні, яку створює рішення Венеційської комісії. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
71. ↑ Перейти до:^{а б в г д е ж} Кандидат Check-1: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. Центр "Нова Європа" (укр.). Процитовано 5 лютого 2023.
72. ↑ Про призначення Совгирі О.В. на посаду судді Конституційного Суду України. Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
73. ↑ Ольгу Совгирю призначили суддею Конституційного суду (фото). LB.ua. 27 липня 2022. Процитовано 5 листопада 2023.
74. ↑ Верховна Рада призначила Ольгу Совгирю суддею КС всупереч Конституції. dejure.foundation (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
75. ↑ Перейти до:^{а б в г} Кандидат Check-2: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. Центр "Нова Європа" (укр.). Процитовано 5 лютого 2023.
76. ↑ Перейти до:^{а б в} Кандидат на мінімалках: Україна провалює власні плани щодо виконання критеріїв ЄС. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
77. ↑ Призначення Совгирі суддею КСУ – порушення Конституції, закону і зобов'язань перед ЄС. Українська правда - Блоги. Процитовано 5 листопада 2023.
78. ↑ Перейти до:^{а б в} ЄС має зупинити катастрофу в Україні, яку створює рішення Венеційської комісії. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
79. ↑ Картка законопроекту - Законотворчість. itd.rada.gov.ua. Процитовано 5 листопада 2023.
80. ↑ Рада зробила перший крок для конкурсного відбору суддів КСУ. LB.ua. 6 вересня 2022. Процитовано 5 листопада 2023.
81. ↑ Що не так у висновку Венеційської комісії до законопроекту №7662 щодо конкурсної процедури добору суддів Конституційного Суду України. dejure.foundation (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
82. ↑ Venice Commission :: Council of Europe. www.venice.coe.int. Процитовано 5 листопада 2023.
83. ↑ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України на конкурсних засадах. Офіційний вебпортал парламенту України (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
84. ↑ Рада ухвалила "європейський" закон про відбір суддів КС у редакції, яку критикували експерти. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.
85. ↑ Зеленський підписав "євроінтеграційний" закон про КСУ, що суперечить рекомендаціям Венеційки. Європейська правда (укр.). Процитовано 5 листопада 2023.